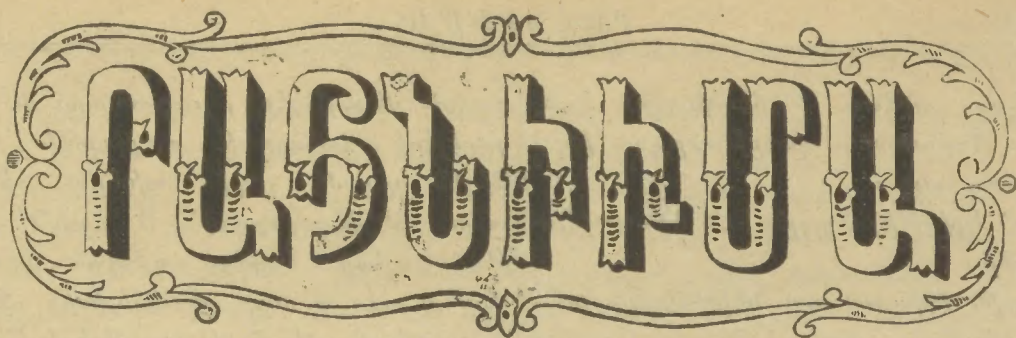

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՄԻՅԱՄԻ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ 1

ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 4, 1911.

Ն⁰ 45

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԲԱՊՊԸՄԸԶԸՆ ԹԷՔՐԱՐ ԶՈՒՀՈՒՐՈՒ

3.

Քրիստոսըն պու վատընըն ազամէթինէ տիգդաթ էտէլիմ.

1. Քրիստոս պու վատը իլէ քէնտիւսինն իլահի թապիաթընը թէէքիա էտիւյոր : Էօրիւմտէն սօնրա եաչայըպ ախլագի ալէմին խաարէսինտէ , վէ նիհայէթ խայրըն զալէպէսինտէ շախտէն ֆաիլ օլմաղը խատիա էտէն պիր զաթըն իթթիլա ը տէրունիսինտէ Ալլահ պուլունմադ կէրէք տիր : Պէօլէ պիր խատիայը անճադ Ալլահ էտէպիլիր : Քրիստոս քէնտիսիննի Ալլահըն թէէճէսիւտ էթմէսի տէյու թանըյոր իտի :

2. Թէճէսիւտին տէվամի վէ պագի պիր ֆիլիլ օլտուղու ֆարղ օլունուր : Թէճէսիւտ թէճէլիտէն ֆարղը տըր : Ալլահ Աբրահամա եա Մովսէսէ, եա Իսրայէլ գալմինա կէօրիւնմէք իչին պիր հէյէթ ի մուվադգաթա ալըպ իղհար օլունտու իսէ տէ , Քրիստոսաա օ արամըղտա չասրր գուրուպ օթուրմուշ տըր . (Յով. 1, 14) Էօրիւմ վէ ուրուն թէճէսիւտին զաիլ օլմասընա սէպէպ օլմատը : Թէճէսիւտ պիլիմ իչին պագի պիր պէրէքէթ տիր : Քրիստոս սիրի պիր խէլապետար տըր :

3. Պու ալէմին ախլագի խաարէսինն թէճէսիւտէ օլան ալագաաընը կէօրիւյօրըպ : Թէճէսիւտ սալթ պիլէ Ալլահ հագգընտա խապէր վէրմէք իչին տէյիլ, պիլիմ հէր պիրիմիլի , պիրէր պիրէր խէլաս էթմէք իչին լաղըմ տըր : Թէճէսիւտ սալթ ֆէրալէրի խէլաս իչին տէյիլ, անճադ պիւթիւն նէվ ի պէչէրի վէ պիւթիւն թապիաթը խէլաս էթմէք իչին տէ լաղըմ տըր : Պու ալէմտէ ախլագի հայաթըն քէմալը թէճէսիւտ իլէ միւմքին տիր : Վէ պու քէմալ խայալի պիր գուվէթլէ տէյիլ, անճադ տիրի օլան Քրիստոս վասըթասըյլա իծրա օլունանադ տըր : Խրիսթիյանլար թէքեամիւլէ ինանըրլարսա Քրիստոսա իծրա օլունան թէքեամիւլէ ինանըրլար : Ատէմլէր էյի գարարլար գըլարուգ էյի օլամայաճաղլար , անճադ Քրիստոսըն հագգըր Փաալիյէթիլնէ նաիլ օլաւագ էյի օլաճաղլար : Քիլիսէ տիւչիւպ գալգարադ , եախօտ պէլաղէթ վէ թէչքիլաթլարլա տէյիլ անճադ պաչը օլան տիրի Քրիստոստա գալլազլա նէմա պուլաճադ տըր : Վէ Պիւթիւն տիւնեա շէրրին թէսիրինտէն ազատ օլուպ , խայր վէ սալահ մէլէքիւթիւ գաթի վէ էպէտի պիր սուրէթտէ թէէսիս օլունանադ իսէ տէ , պու շէյ մուհիթ վէ հիսս ի թապիլիլէր նէթիճէսին :

տէ տէյիլ, անճագ թէճէստիւտիւն եանի
Յիսուս Գրիստոսըն վասթթասըյլա իճրա
օլունաճագ տըր :

Պու՝ Խրիսթիյանըյըն էն էստտի թա-
լիմի տիր :

Լաքին Գրիստոս պու նէթիճէլէրի նա՝
սըլ հափաճագ . մէսէլա՝ Յիսուս Վերջէրի
նա՝սըլ խէլաս էտէր : « Բիւզկեսար իսթէտիյի
եէրէ էսէր , վէ անըն սէսինի իշիտիրսին ,
լաքին նէրէտէն կէլիպ նէրէյէ կիթտիյինի
պիլմէզսին , Բուհտան տօղմուշ օլան հէր
քիմսէ պէօյլէ տիր : » Գէզալիք Գրիստոս
ճիւնէալլո նա՝սըլ գուրթարաճագ , վէ
մէլէքիւթ Ուլլահըն ճէլալ իլէ կէլիշի
նէ՞ զէման վէ նա՝սըլ օլաճագ : « Օլ կիւն վէ
սաաթ հագգընտա փէտէրտէն մատա պիր
քիմնէնին... մալիւմաթը հօզ տըր : » Էյ-
լէ իսէ պիղէ վաճիպ օլան նէ՞ տիր :
Տիւնեայա կէլմէսի իշիւն չալըչալ տուա
էթտիյիմիզ շու Մէլէքիւթ Ուլլահըն էն-
ճամ կէլէճէլինէ , վէ անը սա մէլիյիմիզ
Յիսուս Գրիստոսըն կէթիւրէճէլինէ իման
էտէրէք , սապը իլէ վէ իւմիտ իլէ անըն
զուհուրունա միւնթաղըր օլմագ տըր :

Էկէր պիրիսի պու սըրատա Գիթապը
մուգատաէտէքի ըէմզ վէ թէմսիլէրի
հագգիդի ալըր վէ օ հօլ իլէ տիւշիւնիւպ իւ-
միտ էթմէք իսթէրսէ վարսըն եափսըն ,
լաքին պու շէյ իշիւն պիրիպիրիմիզի հիւքմ
էթմէյիլ , վէ պիլէլիմ քի էնճամ ճիւմ-
լէմիզտէ օ կիւն Պօղոս ըէսուլ իլէ պէրա-
պէր տէյէճէլիլ , « Ճիւզի պիլիւրիլ վէ իլ-
համիէ ճիւզի սէօյլէլիլ , աւմա քեամիլ
օլան կէլալիյինտէ , օլ վադթ պու ճիւզի
օլան իպթալ օլունաճագ տըր : Պէն չօճուգ
իքէն չօճուգ կիպի սէօյլէր չօճուգ կիպի
թէֆէքքիւր էտէր ; չօճուգ կիպի գըյաս
էտէր իախմ , աւմա առէմ օլուուգտա
չօճուղա մախսու » շէյլէրի թէրք էթաիմ : »

Իմաի պիզ տախի իսթէրսէք չօճուգ-
լար կիպի օ կէլիշի պիր թաղըմ ըէսմէլլէ
խայալ էտէլիմ , պօրուլարը , թախթլարը ,

գազսն վէ լէյէնլէրի , ըագամլարը վէ մէն-
լարէլէրի , հափալը վէ քիւքիւրթիւ հար-
ֆիյէն ալալըմ , լաքին պիլէլիմ քի պու
չօճուգ թէֆէքքիւրլէրի՝ Օ կէլսիֆսէ իպ-
թալ օլաճագ : Իպթալ օլմայան պիր շէյ
վար՝ օ տա շու տըր քի մէլիյիմիզ Գրիս-
տոս էնճամ շախսէն կէլիպ մէլէքիւթ Ուլ-
լահը ճէլալ իլէ իքմալ էտէճէք , վէ պիզ
տախի շախսէն օ մէլէքիւթիւնտէ իշթի-
րաք էտէճէլիլ :

« Ամին , եա՛ Բապպ Յիսուս կէլ , »

Յ. Գ. Գ.

Ս Օ Ն

ՔԻՍԼԷ՞Ր ԻԼԷ ԻԹԹԻՉՍԵ ԷՏԷԼԻՍ

Սաիտ փաշանըն Փարլամէնթօ հուզու-
րունտա գրաաթ էյլէտիյի պէյաննամէտէ
պիր իպարէ կէրէք մէմլէքէթիմիզտէ վէ
կէրէք էճնէպի մաթպուաթընտա նազարը
տիգգաթ ճէլպ էտիպ խայըր միւպահէտէյի
մուճիպ օլմուշ տըր : Օ իպարէ շու տըր .
« Իշպու նիյաթըմըզը ֆիլիլէն իսպաթ վէ
հուգուգ ու մէնաֆի ի մէմլէքէթի թէէ-
մինէ խատըմ իթիւաֆլար իսթիհասալ էտէ-
րէք , պու թարիզլէ տէ հիւքիւմէթ ի Օս-
մանիյինն էօհտէսինէ թէրէթթիւպ էտէն
վէզաիֆ ի սուլհիէրվէրանէնին իֆասը լու-
զումունա գանիյիլ » : Պու իֆատէտէն՝
Սաիտ փաշա գապինէսինին տէվլէթլէրտէն
պազըլարը իլէ պիր իթիւաֆի հա իթթի-
հատա տախիլ օլմագ նիյէթինտէ պուլուն-
տուղու իսթիտլալ սըւնույօր : Լաքին պու
իթթիհատ քի՞մլէր իլէ օլաճագ տըր : Շիմ-
տիլիք մէյասանտա իթթիհատ էտիլէճէք
իւշ հէյէթ վար տըր , եանի իթիւաֆը
Միւսէլլէն , (Ինկիլթէրա վէ ըէֆիզլէրի)
իթթիհատը միւսէլլէն (Ալմանիա վէ ըէ-
ֆիզլէրի) , վէ Պալգան տէվլէթլէրի :

Թաւնիւտէ « Տալ , Գեաւ » Մ. Ամէրի-
գա հա ճափօնիա եախօտ Չին իլէ իթ-
թիհատ էթմէյի թափսիյէ էյլէմիլ իսէ
տէ , մէզքիւր պէնտ զանըմըզճա էյլէնճէ

իշխան եազըմը պիր պէնա խտի : Իմտի մեզքիւր իւշէրտէն հաճկիսի իւն իթիլաֆա կէլէպիւրիլ :

Իթթիհատը միւսէլէսլէ իթթիֆադ էաէմէյիլ, զիրա անլէրտէն պիրի Պոննա Հէրսէքի ալար, վէ օ պիրի Թարապլուսը Ղարպը զասպ էթմէք իշխան ալէյհիմիզտէ մուհարէպէ սչար, Ալմանիանըն տօսթլու զու տա շիմաիլիք զայր ի մուայյէն պիր ունսուր տըր : Պունտան մատա իթթիհատը միւսէլէսլէ իթթիֆադ էթմէք, իթիլաֆը միւսէլէսլէ տիւշմէնլիք տիր : Հալ շու քի ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա քէնտի տօնան մալարը իւն Պահըն սէֆիտտէ հաքիմ պիր մէվգի թութտուգլարընտան, պիգիմ սահիլլէրիմիլ անլէրին հիւճուժունա մարուզ պուլունտուղու միւնասէպէթլէ պիգիմ անլէրլէ տիւշմէնլիք էթմէմիլ ապա իշէ կէլմէլ : Հէլէ շիմալտան վէ շիմալը շարգտան Բուսիանըն թէարրուգը իհթիմալը շէյլէ տուրտուն, իթիլաֆը միւսէլէսլէ պիր իթթիֆադ թէշքիլ էթմէք, օ զէման Ալմանիա վէ Ալսթրիա-Մոճարիսթան իւն գարատան օ գաստար միւնասէպէթլէրիմիլ վար տըր քի, Բուժէլի վէ Պալգանլարտա, անլէրին թարաֆընտան պիր չօգ միւշքիլաթա թէսատիլի էթմէմիլ իհթիմալը վար տըր :

Պալգան տէվլէթլէրի իւն պիր իթիլաֆ եախօտ գօնժէսքրէսիօն թէշքիլինի տիւշիւնէք, պուրատա տա օ գատար մուսթէլիֆ ունսուրլար վէ մէնֆաաթլար վար, վէ պու ունսուրլարըն հէր պիրինին տէվլէթլէրին տիկէր իքի իթթիհատլարը իւն էօյլէ սըգը միւնասէպէթլէրի վար տըր քի, էվլէլճէ տիւլլէլի մուազղամատան պիրի փա օլ պիրի իւն իթիլաֆ թէշքիլ էթմէտիքճէ, անլէրէ գարչը պու քիւշիւք տէվլէթլէրի վիր իթիլաֆ եափմանըն չօգլուգ պիր մանաւր գալմալ :

Շու հալտա պիգիմ իթիլաֆ վէ իթթիհատ իշխան պիր հէյէթ պուլմամըլ

միւշքիլ կէօրիւնիւյօր : Պու միւշքիլաթըն սըրըր Նէրէտէ տիր :

Պու միւշքիլաթըն զահիրիտէն սահա տէրին պիր սըրըր վէ էվրօփա տէվլէթլէրի իւն պիր իթթիհատա կիրէմէյիպ պէյլէ միւճէրրէտ գալմամըլըն պիր պաշգա սէպէպի պուլունսա կէրէք տիր :

Պիգճէ պունըն սըրըր շու իքի ճիհէթտէ տիր, Եանի էվլէլա պու մէմլէքէթտէ իթթիհատ Եօգ, սանիէն պու տէվլէթ իւն տիկէր էվրօփա տէվլէթլէրի արասընտա լազըմ կէլէն իթթիհատ էօնիւնտէ պէօյիւք պիր մանիէ վար տըր :

Տէվլէթի Օսմանիյէնին տիկէր տէվլէթլէր իւն պիր իթթիհատ թէշքիլ էտէպիրլէսի իշխան քէնտիսինին միւթթէհիտ պիր պէտէն օլմասը իճապ էտէր : Տէվրի իսթիպտատա պու մէմլէքէթ էհալիսինին պիր պէօյիւք գըսմընըն հուգուգուըն էճնէպիլէր մուհաֆազա էաիյօլլար խտի : Լաքին մէշուլթիյէթ օ միւշքիլի օրթատան գալարըրպ պու մէմլէքէթտէքի ճիւմլէ գալմալար պիր իտարէ ալթընու ալմադ վէ պիր Փարլամէնթօ թահթընտա ճիւմլէսինի պիր տէվլէթ էթմէք թարիգիլլէ պիր իթթիհատ հասըլ էյլէմէք ազմընտա պուլունտու : Պու Նէթիճէ իսէ մէմլէքէթիմիզտէ պուլունտան ֆարգլը տինլէրի օրթատան գալարըմաղլա տէյիլ, անճադ հէր քէս քէնտի տինին սատըգ գալմալ շարթըյլա ֆիւնսէն Փարգլը պիր Եսաս իւզգիրինէ Եանի սիյասիյաթ լուգէրինէ պիր իթթիհատ հասըլ էթմէքլէ էլտէ էտիլէճէ տիր : Վէ իշթէ պու տէվլէթին տիկէր տէվլէթլէրլէ իթթիհատ ագա էտէպիրլէսի իշխան իւք շարթ պու տախիլի իթթիհատ տըր : Շօլիսիզմ վէ Փանիսչաւիզմ պու իթթիհատըն էն պէօյիւք խասիմլէրի տիրլէր : Պու մէմլէքէթտէ Միւսլիման քէնտի Իսլամըլընը, Խրիսթիյան քէնտի Խրիսթիյանըլընը, Եէհուտի քէնտի Եէհուտիլիյինի վէ տինսիլ քէնտի տին :

սիզլիյնի հըֆզ էթմէլէ պերապէր ճիւմ-
լէսի պիրաէն միւթթէհիա Օսմանլըլար
գալամազլար իսէ պու տէվլէթ էվրօփա
տէվլէթլերինն հիշ պիրի իլէ իթթիհասա
էտէմէզ: Պագընլզ, Փրօթէսթան Խնկիլ-
թէրրա, Օրթօտօքս Բուսիա վէ հիշ պիր
տինէ թապի օլմայսն Ֆրանսա տինտէն
Ֆարգլը պիր էսաա իւզէրինէ իթթիհասա
էտէպիլիյօրլար: Պիլ տախի էվլէլա քէնտի
արամըզտա պէօյլէ պիր իթթիհասա թէշ-
քիլ էթմէլիյիլ: Կէշէն կիւն Հալէպին էլ
ԻՇրիյթ զազէթասը 13իւնճիւ նուսիէսինտէ
պաշ մէգալէսինտէ վաթանտաշլարընը Ի-
թալիա լալէյհինտէ մուհարէպէյէ թէշվիզ
էտէր իքէն, գարիլէրինէ «Ճիհաս» վազ
էտիյօր իտի: Օրտուտաքի Խրիսթիյան տա-
քէրլէր «Ճիհաս»ա նաճըլիլթիրաք էտէպի-
լիլլէր: Պու էսքի ուսուլլարտան վազ կէ-
շիպ՝ եէնի մանատա Օսմանլըլար մագա-
մընտա պու մէմլէքէթին ճիւմլէ անասըր
պիր միւքէմլէլ իթթիհասա թէշքիլ էթ-
մէլիյիլ, վէ պիզիմ սիկէր տէվլէթլերլէ
իթիլաֆլար թէշքիլ էթմէմիլ իշիւն էվ-
լէլա տախիլի իթթիհասա թէէյիտ վէ
թէէմին էթմէլիյիլ:

Տիկէր տէվլէթլերլէ ազա էտիլէճէք
իթթիհասա իշիւն մէյտանտա պիր մանիէ
վար սըր քի, անըն զալզմասը տախի
շարթը էլզէմ տիր: Օսմանլը տէվլէթի
շիմտիյէ գատար քէնտիսինի տիկէր տէվ-
լէթլերլէ զարշը ճիւնի եանի Իսլամիյէթին
համիսի օլան պիր տէվլէթ ստա էտէրէք
պիւթիւն սիյասի հայաթընտա պու հիսսի
հըֆզ էյլէմիլ տիր: Հէր նէ զէման տիկէր
տէվլէթլերլէ պիր մէսէլէսի օլմուշ իսէ,
անտէ քէնտիսինի Իսլամ վէ տիկէր տէվ-
լէթլերի Իսլամիյէթէ խասիմ օլան Խրիս-
թիյանլար մագալմընտա կէօզէթմիլ տիր:
Սիյասի հայաթը տինտէն այլըմամըլ վէ
պու տինի հիսս քէնտիսինի էվրօփաաան միւ-
ճէրրէսա պիր մէվզիյէ գօյմուշ սըր: Վա-
գաս էվրօփաաա տինի՝ հիւքիւմէթէ լապթ

էթմիլ օլան պաշգա տէվլէթլեր տէ վար
տրր, էգճիւմլէ Բուսիա՝ Օրթօտօքս, Խնկիլ-
թէրրա՝ Մնկիլգան, Ալմանիա՝ Փրօթէսթան
տրր: Լաքին անլէր պու տինի ունտըր՝
խարիճի փօլթիլգալարընա գաթիյէն դա-
րըշալըմաարգլարը տէպէպաէն տիկէր տէվ-
լէթլերլէ օլան իթթիհասալարընա մանի օլ-
մայօր: Լաքին պիզտէ էօյլէ տէյիլ տիր:
Շու մէշրութիյէթ տէվրինտէ պիլէ, Իթա-
լիա քէնտիսինի իզթիսասա մէնաֆիլի իշիւն
Թարապլուսը Ղարպա թէարբուլ էթտիք-
տէ, մաթպուաթըմըզ պու թէարբուլա
տինի պիր գըյաֆէթ վէրէրէք Հինտիւ-
թանտան Թաթարիսթանա գատար բու ի
զէմինտէ պուլունան ճիւմլէ Միւսլիմանլա-
րն հիսսիյաթը տինիյէսինէ միւրաճաաթ
էյլէտիլէր: Պու շէյ էվրօփա իթթիհասալար
էն պէօյիւք մանիէ տիր: Թալիս պու
կիւնլէրտէ Բուսիա իլէ իթթիհասա էթմէ-
միլէ պիր միւնասէպէթ տէյու տա Բու-
սիանըն խարէսի թահթընտա Թիւրքիա-
տա պուլունանտան զիյասա Միւսլիմանլա-
րն պուլունտալունու զիքր էտիյօր, հալ
շու քի պու վազը Բուսիայը իթթիհասա
ճէլպ էթմէք տէյիլ, պէրաքս անը պէօյլէ
պիր իթթիհասաաան կէրի տուրտուրաճադ
պիր սաիդէ տիր: Զիրա Թիւրքիա հիւքիւ-
մէթի տիկէր մէմլէքէթլերտէրի Միւսլի-
մանլար իլէ օլան արադասընը տինի հու-
տուտան կէշիրիպ տէ անա սիյասի պիր
րէնք վէրիր իսէ, օ զէման Բուսիանըն
Թիւրքիա իլէ իթթիհասաա կիրմէսի քէնտիսին
ուսուլը տախիլիյէսինի լահաթսըլ էթմէք
տէմէք օլուր: Թիւրքիաաան չօգ Միւսլիման
թէպաաար պուլունան Բուսիա, Խնկիլթէրրա
վէ Ֆրանսա տէվլէթլերի՝ Օսմանլը տէվլէ-
թլինն՝ պու կիւն Խէլաֆէթի սիյասէթի
խարիճիյէ էսաա թուլթմադ մագսէտինտէն
վազ կէշտիլինէ էմին օլալար, հարըն ա-
նըն իլէ ազալ իթիլաֆի էթմէյէ հազըր
պուլունուլար տէյու զանն էտէրիլ: Բի-
ճալը սիյասիյունըմըզ պու մանիէյի մէյ-

տանտան գալորդապար, Կանի Օսմանյը մէշ-
բութիյէթինի տիկէր տէվլէթլէր կիպի
սըրֆ իգթիսատի վէ սիյասի էսաս իւզէ-
րինէ գոյալար, տէվլէթիմիզին ալէմի սի-
յասիյաթատ միւնֆէրիտ վէ միւնէրրէտ
գալմասընա հիշ պիր սէպէպ պուրունմազ :
Յ. Գ. Գ.

ԱՆՎԱԼԸ ՀԱԶԸՐԷ

Մուհարէպէ վէ Իքթիսասը միւնէր-
յէս. — Սփիթէյթըր պիր պաշ մէգա-
լէսինտէ Թիւրքիա—Իթալիա մուհարէպէ-
սինին նէթիճէլէրինտէն պահա էթտիյի սը-
րատա իտտիա էսիյոր քի պու մուհա-
րէպէ նէթիճէսինտէ Իթալիանըն իթթի-
հատը միւնէլլէսէ պիլ ֆիլի խալլը դալ-
մամը սըր :

Իթալիա՝ Թարապլուսը Ղարպը իշլալ
էթմէքլէ պիզզարուր էօյլէ պիր հալէ կէլ-
միշ տիր քի, քէնտի միւթթէհիալէրի Ի-
թիլաֆը միւնէլլէսի թէշքիլ էյլէյէն տէվ-
լէթլէր իլէ պիր մուհարէպէյէ թութու-
լաճագ օլտա, Իթալիա անլէրէ դաթիյէն
եարալմ էտէմէյէճէք տիր : Պահը սէ-
ֆիտաէ Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսանըն տօ-
նանմալարը փէք գուվլէթլի օլտուգլարըն-
տան անլէր տէրհալ Թարապլուստաքի օր-
տուլը աճլարընտան էօրսիւրէպիլիլէր . վէ
Իթալիա 30 պին առքէրինին վէ պիւթիւն
տօնանմալընը քէնտի միւթթէհիալէրի
իշլան մահվ օլտալընա լազի օլտալ : Ի-
թալիանըն Իթթիհատը միւնէլլէսէ խըտ-
մէթի տօնանմալը վաղթալլէ օլաճագ
իտի . վէ չիմտի օ տօնանմա Թարապլուսը
Ղարպտա պաղլանմըլ օլտուլու հալտէ
Ֆրանսա ֆարղ էտիլէն մուհարէպէնին
փուգուլը էսնալընտա տէնիլ էսահի-
լինի վէ Ալփ հուտուալարընը մուհաֆազա
իշլան գուլլանաճաղը 200,000 առքէրի
Ալմանիա հուտուտունա տէօքէճէք տիր :
Բէզալիք Իթալիա Իթթիհատը միւնէլլէսէ
խալլը էթմէզ պիր հալա կէլինճէ, Ալբա-

թրիա—Մաճարիսթան՝ Ատրիաթիգ տա-
հիլլէրինի մուհաֆազա իշլան օրալարտա
200,000 առքէր տաղլամազա մէճալուր օ-
լաճագ տըր : Պունտան մատա պու սօն մու-
հարէպէ միւնապիպէթիյլէ Ալմանիա Թիւր-
քիանըն իշթիւրաքընը զայ էյլէմիշ օլտու-
լունտան պու շէյ տախի Իթթիհատը միւ-
սէլլէսին զաիֆլէնմէսի տէմէք տիր : Շիւմ-
տիյէ գատար Ալմանիա՝ Թիւրքիանըն մուա-
վէնէթինէ իւմիտ էտէպիլիլ իտի, լաքին
պու մուհարէպէ Թիւրքիանըն Ալմանիայա
գալլը օլտան էմնիյէթինի սէլլ էյլէմիշ
տիր : Հաթթա Սփիթէյթըր՝ Սաիտ փա-
շանըն տիկէր տէվլէթլէր իլէ իթթիհատ
սէօղիւնիւ Պալքան տէվլէթլէրիլէ պիր
Իթիլաֆ մանասընտա ալարագ, պունա Ի-
թիլաֆը միւնէլլէսին միւսատալի պու-
լունաճալընը, վէ էօյլէ պիր Իթիլաֆըն
տախի մուհարէպէնին էօնիւնիւ ալաճալընը
զանն էսիյոր :

Իթալիա վէ Մ. Իսթրաուս. — Մ.
Ամէրիգանըն էսպագ Տէրիսաաաէթ սէֆի-
րի Մ. Օսգար Իսթրաուս՝ Առքիւղտա
նէշր էթտիյի պիր պէնտաէ Իթալիանըն
Թիւրքիա ալէյհինտէ աշտըլը պու մուհա-
րէպէյի մուաիւզէ էաէրէք կէօթէրիյոր
քի, Իթալիանըն Խարիճիյէ նաղըլը թա-
րաֆընտան Ամէրիգա զաղէթալարընտա պէ-
յան օլունտան սէպէպլէր պու մուհարէպէյի
վէ Թարապլուսը Ղարպըն Իթիլապընը
թէպիլիյէ էտէճէք նէվտէն տէյիլ տիրլէր :
Խուսուտա միւմաիլէյհ՝ Լահէյ սուլհ գօն-
ֆէրանսալարընը գարալլարընա նաղարը
տիգգաթ ճէլլ էաէրէք իտալիա էսիյոր
քի, զիքը օլունտան սէպէպլէր միլլի հէյսիյէթէ
սօգուլան հայաթի պիր հէհիմիլէթի հաիլ
օլմաղըլը հալտա, Լահէյ հաքէմ մէճիսի
վասըթալլըլա հալ ու թէպիլիյէ օլունա-
պիլէճէք մէսէլլէր տիրլէր : Բէզալիք միւ-
մաիլէյհ՝ Իթալիանըն պու մուաիլէսինին
պէյն էլ միլլէլ պաիտ օլաճալը ալալագի զի-

յանտան պահս էտիյոր: Գրոգ տէօրթ միւլ-
լէթլէրին վէքիլէրինին Լահէյտէ իծթի-
մա էտէրէք քէմալը վագարլա իմզալա-
սըգլարը պիր լաիհայը անը իմզալայան
պէօյիւք տէվլէթլէրտէն պիրի այագ ալ-
թընա ալրրսա, արթըգ սուհ հագգընտա
գօնուչուպ լաիհալար գալէմէ տլմանըն
նէ՞ լուզումը գալըր: Մը. Իսթրաուս պու
սըրատա Մ. Ամէրիգա հիւքիւմէթինին
մէգքիւր Լահէյ գօնֆէրանսլարընըն պէլի
պիր ազասը մագամընտա արայա կիրիպ
թէվասսութ էթմէսինի թաւսիյէ էտիյոր
վէ իտտիա էտիյոր քի, էկէր թարաֆէյին
պիրի եա իքիսի տէ պու թէքլիֆի ըէտտ
էտէր իսէ, պու շէյ Ամէրիգա հիւքիւ-
մէթինէ պիր քիւչիւքիւք օլմազ, անճագ
քի օ քէնտի վագիֆէսինի իֆա էթմիշ
օլուր:

Ինսան ճէսէսինսէ հալէ. — Ուլումը
թապիիյէ քէնտինին եօրումագ պիլմէզ
ճէհտլէրի իլէ եալընըզ թապիաթա տէյիլ
ինսանա ալագատար օլան նիշէ էսրարը տա-
խի քէշֆ էտիյոր: Լօնտրանըն Ս. Թօմաս
խասթախանէսինին էլէքթրիքիյէթ միւտի-
րի Տօգ. Ուօլթըր Ճ. Բիլնէր՝ պու եագըն-
լարտա պիր քիթապ (*) նէչը էտիպ, անտէ
քիւչիւք քիմնէվի պիր փէրտէ մարիֆէ-
թիյլէ ինսան ճէսէտի էթրաֆընտա պիր
հալէ եանի պիր նէվ պուլլութ կէօրիւլ-
տիւլիւնիւ իտտիա էյլէմիշ տիր: Բէսսամ-
լար ազիզլէրին ըէսմլէրինի չըզար իքէն
անլէրին պաշընա՝ պագը կէճէլէրտէ այըն
էթրաֆընտա կէօրիւլէն հալէ կիպի պիր
հալէ չըզարլար: Տօգ. Բիլնէր պէօյլէ պիր
հագիգի հալէ սալթ ազիզլէրին տէյիլ
հէր տտէմին պաշընտա վէ եալընըզ պա-
շընտա տէյիլ պիւթիւն վիւճուտունըն էթ-
րաֆընտա մէվճուտ պուլլունտուղունը իա-

տիա էտիյոր: Միւմալիէյն քիմնալի էճզա
իլէ թէրթիպ օլունմըշ պիր փէրտէ իհ-
տաա էթմիշ տիր քի, անըն իլէ չըպլադ
ինսան ճէսէտինէ պագան՝ օ ճէսէտ էթ-
րաֆընտա ճէսէտին շէքլինէ միւշապիհ պիր
հալէ կէօրէպիլիյոր: հալթա կէօլ պու
մէնզարէյէ ալըշտըգուտ օ փէրտէ օլմայա-
րագ պիլէ պու հալէ եախօտ պուլլութ
կէօրիւլէպիլիյոր: Միւմալիէյնին իտտիա-
սընճա պու հալէ էրքէքլէրտէ գարըլարըն-
քինտէն ֆարգըլ արը, հալթա խասթա-
լարըն հալէսի իլէ սաղլամ քիմնէլէրին
հալէսի պիրիպիրինտէն ֆարգըլ օլույոր:

Ինսան ճանրնըն Վօթօղրաժը. — Իշթէ
իլմին աճաիպ իտտիալարընտան պիրի տահա:
Պագըլար Վ. շուար (Նուր թէլի) վասթթասըյ-
լա ինսան լուհունըն ֆօթօղրաֆընըլ ալմազա
մուվաֆֆագ օլաուգլարընը իտտիա էտի-
յորլար: Մալիւմ օլաուգու իւզրէ Բ. շուար
եանի Բէօնթկէն շուար էթին իշինտէն
նուֆուզ էտիյոր տա քէմիյին եախօտ մա-
տէնլէրին իշինտէն կէշէմէտիյի իշին ճէ-
սէտտէ պուլլունան քէմիքլէրի եախօտ գուր-
շուն եաէմնալի նէսնէլէրի կէօլթէրէպիլիյոր:
Քէզալիք զիյանտա մէնէլշէ (Վ. վալըլէթ)
շուար պուլլունույոր քի՝ պու շուա տիկէր
փէրթէվլէրին կիրէմէտիյի եէրլէրէ կիրի-
յոր, վէ պագըլ ալիմլէրին տէտիյինէ կէօ-
րէ՝ «ճան ունսուրը» թէսմիյէ օլունան
գըրմա կէլինճէ օրատան իլէրիյէ նուֆուզ
էտէմէյոր, վէ պու եօլտա ճանըն ֆօթօլ-
րաֆընըլ ալմագ միւմքին օլաճագ իմիշ:
Իշպու «քէշֆ»ին նէ տէրէճէ շայանը ի-
թիմաա վէ էհէմմիյէթ օլաուգընու պիլ-
մէյօրըլ, ունճագ շու գատարը մալիւմ
տիր քի, ինսան պասարը մէվճուտաթըն
անճագ մահուտա պիր տալրէտէ ճիւզի
պիր միգտարընը կէօրէպիլիյոր, եանի պա-
սար առապէսի անճագ էթլէրին սանիյէտէ
400 պիլիօն իլէ 900 պիլիօն արասընտաքի
իհթիպալաթընը հիսս էտէպիլիւր: Պիլա
շիւպհէ պու հուտուտտան տիշարտա պիր
չօգ մէվճուտաթ վար քի շիմտի անլէրի
հիսս էտէպիլիւք գուլլէթինտէն մահումըլ:

(*) The human atmosphere on the aura, made visible by the aid of chemical screens, by Walter J. Kilner, New York, Rebman Company.

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ՔԻԹ. ՄՈՒԳՍՏԷՍ ԱԼԼԱԶԷՆ ՔԷԼԱՄԲ՝ ՄԵ ՏՐԲ
ԱՆԸՆ ԹԱՐԻՆԻՆՏԷՆ ԵԷՀԱՏԻԹ
ՎԵՐ. Թ. Թ. ՇՈԼՈՒԵՅ, ՍԱՄԱԳՕՎ, ՊՈՒԼՂԱՐԻԱ

2.

Քիթապը մուգատուէս վառթառըլա
թէալի էտէն դավմար Խալընըլ պունլար
տէյիլ տիր : Էլիէվմ տիւննատա էն պէօ-
յիւք վէ էն հուրր դավմարաւն պիրի
պէօյիւք Պրիթանիա տըր : 1,000 սէնէ
էվլէլ սասէճէ մուհաթազա ի Ինկիլթէրա՝
մէվնուտիթ իշխն Տանիմարգալըլա-
րա գարչը մուհարէպէ Եափըյորալ : Նի-
հայէթ օ վաղթըն գրալը պէօյիւք Ալֆ-
րէտ անլէրի տիյարտան տիշարը սիւրսիւ :
Լաքին ուզուն պիր միւտտէթ տուհ ու
ասալիշին տէվամ էտէճէյինի զանն էթ-
տիյի սըրատա , Տանիմարգալըլարն էվ-
վէլքինտէն պէօյիւք գուվլէթէ թէքրար
հիւճիւմէ պաշլասըգլարընը իշիթաի : Օ
վաղթ Ալֆրէտ քէնտի վիւքէլաւնա խի-
թապէն , «Ալլահն քէլամընը աաի էհալի-
նին լիտանընա թէրճէմէ էթաիլէլիմ , շէօյ-
լէ քի պու տինսիզլէր կէլիպ , թէքրար
քիթապլարըմըլը Եագտըգլարընտա , հիշ
տէյիլ իսէ էհալի անը Էզպէր Էօյրէնմիշ
օլուր : Օ վաղթ Տանիմարգալըլար քիթա-
պը Եագսալար պիլէ , հագիգաթը Եա-
զաւալլար ,» տէտի : Վէ թարիխին պէ-
յանընա կէօրէ , Մէզամիր քիթապընըն
նրափընը պիզզաթ գրալ Ալֆրէտ քէնտի-
սի էլիյէ թէրճէմէ էյլէմիշ տիր : Օ՝ Քի-
թապը մուգատուէսին գըյմէթինի թէճ-
րիպէ իլէ պիլիյօրտու , վէ անըն էյամը
հիւքիւմէթի Ալլահն քէլամընըն՝ պիր գաւ-
մը նա՞սըլ թէրֆի վէ մուհաֆազա էտէր
իտիյինէ Էզհէր ճիհէթ կիւզէլ պիր նիւ-
մունէ թագաթիմ էտէր :

Փէք աշիքեար վէ զայրի գապիլի ին-
քեար պիր վաղըտ աըր քի , ճափօն սիյա-
սիյունը՝ միլլէթլէր միյանէսինտէ Քիթ. մու-
գատուէսի ումումիյէթլէ օգույան գավմարըն

(պիր չօգ գուտուրլարընա րաղմէն) տիւննատա
էն հուրր , էն միւթէրագըլը վէ էն միւ-
նէվլէր դավմար օլտուգլարընը ճիտաէն
թագրիր էտիյօրլար : Մէշհուր Ֆրանսըլ
միւվէրրիլէրաէն Տէ—Թօքուիլին շէհատէ-
թինէ պաղընըլ : Ամէրիգա միւհասէսաթը-
նըն էսրարընը միւթալտա էթտիքաէն սօն-
րա Ֆրանսայա ալտէթինտէ , միւմալիէյհ
Ֆրանսա Սէնաթօսընա շու իֆատէտէ պու-
լունտու , «Էմիլինիլ մուճիպ հարաքէթ էյ-
լէտիմ , վէ պիւթիւն թիճարէթիտանէլէ-
րինի տօլաշարմ , տապլարընա չըգտըմ ,
վատիլէրինտէն կէշաիմ , ֆապլիգալարընը ,
թիճարէթ չարշու վէ մէրքէլլէրինի զիյա-
րէթ էյլէտիմ . Ալալիյէ մահքէմէլէրինէ վէ
Փարլամէնթօլարընա կիրտիմ . Լաքին ան-
լէրին մուվաֆֆադիյէթինին սըրընը՝ քի-
լիսէլէրինէ կիրմէտիքճէ անլայամաւըմ :
Հէր կիրակի կիւնիւ ճէմաւթլարա ,
Քրիստոսըն՝ բուհարը միւսալլիլէշաիլէն
վէ բուհարը թէրֆի էաէն Ինճիլինին վաղ
օլունտուլունը իշիթաիյիմտէ , նիշխն Ամէ-
րիգանըն հիւրը վէ մուազզամ , Ֆրանսանըն
իտէ , էսիր պիր միլլէթ օլտուլունը անլաւըմ :»

Քէզալիք Ինկիլթէրանըն էն պէօյիւք
գրալիշասը օլան Վիթթօրիանըն Էօմրիւնտէ
վուգու պուլան շու վաղըլալը հէր պիր
դավմըն ըհհպէրի խաթըրընտա սագլասա
ոհպա տըր : Վաղթըլլէ Ալֆրիգալը պիր
փրէնա՝ զիգըյմէթ հէալիյէլլէրլէ գրալիշայա
խաւտուսի պիր հէյէթ կէօնտէրիպ , միւշա-
րիլէյհատան Ինկիլթէրանըն ազամէթինին
սըրընը քէնտինէ պէյան էյլէմէսինի խ-
թիրհամ էյլէտի : Պունա ճէվապէն գրա-
լիշա՝ միւշարիլէյհէ պիր նուսիսէ Քիթապը
մուգատուէս կէօնտէրիպ , հէյէթ ի մէպու-
սէյէ խիթապէն , «Ինկիլթէրանըն ազամէ-
թինին սըրըլը պու Քիթապ օլտուլունու
Էֆէնալինիզէ հաղլ էտինիլ » տէտի : Գրա-
լիշա Վիթթօրիա՝ Փապըլըն շու իֆատէ-
սինին մանասընը փէք էյի անլամըշար քի ,
«Պիր քիմսէնին թէրթիպ էտիպ տէ պիր

դավժ արասընտա նէշը էյլէտիյի պիր քի-
թապ իլէ, պիր դավժըն հայաթընը քէնտի
նուֆուզուլա թէշքիլ վէ թէրթիպ էտէն
պիր քիթապ արասընտա փէք պէօյիւք
ֆարգ վար տըր»։ Միւշարիլէյհա՝ միլլէթ-
լէրի հէլաք էտիպ էսէրլէրինի մագինին
վատիսինէ սէրմիշ օլան մէվթտէն Ինկիլ-
թէրրայը հըֆզ վէ վիզայէ էյլէմէք իս-
թէյօր իտի, վէ պունըն իչին Եսայինին
քէլամլարընըն հագիգաթ օլտուզունը փէք
պէրրագ պիր սուրէթտէ կէօրմիւշ իտի,
Եանի, «Մանա խըտմէթ էթմէյէն միլլէթ
վէ հիւքիւմէթ հէլաք, վէ օ միլլէթլէր
քիւլլիյէն խարապ օլաճագլար»։ (Լիսայի
60. 12.) Պէօյիւք Ինկիլիզ ալիմ Փրօֆ. Հըքս-
լի՝ Ինկիլիզ դավժընըն, պաշգա հէր շէյտէն
զիյատէ ինկիլիզէ Բ. Մուգատտէսին մահ-
սուլը օլտուզունու պիհագգին իտտիա իտի-
յօր։ Ճօն Սթիւարթ Միլ՝ էվրօպիանըն էքսէր
տարիւլֆինուէնլարընա փրօֆէսօրլար, վէ
տէվայիր ի սէնայիէսինէ միւթէալլէմ վէ
հիւնէրվէր ուսթատլար Եթիշտիթէն Իսգօ-
չիանըն պու ըիւճհանընը՝ Իսգօչիա էհալի-
սինին Բ. Մուգատտէսի տաիմի սուրէթտէ
միւթալաա էթմէսինէ համլ էթմէքտէ փէք
հագգլը իտի։ «Պիւթիւն թարիխ շու հա-
գիգաթը իսպաթ էտէր քի» տէյօր Տօք.
Օ. Միյր, «Բուհանի գաիաէլէրի իհմալ
Եա անլէրէ մուխալէֆէթ էթմէք պիր
ֆէրտին թէտէննիսինի մուճիպ օլտուզու
միսիլու, պիր միլլէթին տէ թէտէննիսինի
մուճիպ օլուր, քէլալիք օ Եիւքսէք գաի-
տէլէրէ իթաաթ էթմէք՝ հէմ ֆէրտլէրի
հէմ միլլէթլէրի թէրֆի վէ իլա էտէր։
Պիր պէքրինին ճէսէտի իլէ պէրապէր ըուհը
տա թէտէննի էտէր. լաքին օ ֆագիլէթի
լնթիսապ էյլէտիյի տագիգէտէ վիւճուտի
տալսի իատէ ի սըհէթ վէ գուվլէթ էտէր։
Պու գաիաէ ահքեամընա թէվֆիգէն, հա-
յաթը իճթիմաիյէտէ դավժլարըն նիսպի
մէվգիլինի՝ անլէրին տինի միյարլարը թա-
յին էտէր։ Հիշ պիր փուլփէրէսթ դավժ

հագիգաթէն մէյտանը թէմէտուիւ-
նէ կիրմիշ սայըլամալ, զիրա հէր փուլթ
Եափան հալը թէտէննի վէ զէլալէթտէ
պուլունուր»։

Գալսնին, հիւլլիյէթ, իլմ, վէ
մուհապալէթ կիպի ֆէզալիլէ՝ էն զիյատէ
Գիթապը մուգատտէսի չօգ միւթէլաա
էտիպ անա իմթիսալէն Եաշայան դավժլար
արասընտա թէսատիւֆ էտէրսին։ Ֆիլլազը
էն պէօյիւք միւհասէսաթը իճթիմաիյէնին
Գիթապը մուգատտէսի իւզլէրինտէ պինա
էտիլմիշ օլտուզու վէ հալը հագըր ահ-
քեամըն տալիյէսինին Մուլէսին դավանի-
նինտէն մէխուզ պուլունտուզու փէք ըանա
պիր հագիգաթ տըր։ Պէօյիւք պիր Խրիս-
թիյան միւթէֆէքքիւր - Թէօտօր Փարգլը-
շու սուրէթլէ պէյանը էֆքեար էտիյօր.
«Պու կիպի շէյլէր՝ քէփէք Եըլընը իւզէ-
րինտէ տէյիլ, անճագ դայատտան տաղլար
իւզլէրինտէ տուրապիլիւր։ Պէօյիւք հէքքէլ-
լէրին վէ դահրիմանանէ ֆիլիլէրին օճալը
օլան Եունանիսթանըն քիւնլիք կիպի էթրա-
ֆա ըաիհա սաշան պի նաղիր էտէպիյաթը-
նըն պիւթիւն թէէսիւրաթընը թահլթը միւ-
թէլաայա ալտըղըմտա կէօրտիւմ քի, ա-
նըն թէէսիւրի դատիմտէ վէ հալը հագըր-
տա աշնի տէրէճէտէ թահգիր էտիլմիշ օ-
լան պիր դավժըն շու սիլր թէք քիթապընըն
իշլէթտիյի նուֆուզուն նըսֆը դատար պի-
լէ օլմամըշ տըր»։

Տօսթըրլըմ պու հագիգաթ տէյիլ մի
տիր։ Գիթապը մուգատտէսի ինսանի պիւր
քիթապ իտէ, անըն պու վատի վէ նամահ-
տուա թէէսիւրի նէրէտէն զուհուր էտիյօր։
Անըն՝ միլլէթլէրի հալը վահշէթտէն մէտէ-
նիյէթէ, տահա Եիւքսէք պիր մէրթէպէյէ
թէրֆի էտէն պիմիպ գուվլէթիլինի կէօր-
տիւյիւմիւզտէ, անըն ասայիլի թէրվիւճ,
սատտէթի թէպէիտ, թալիմ ու թէրպի-
յէյի թամիւմ, քիթապէթի թէզլէն, ֆիւ-
նունը զարիֆէյի թէշվիգ, ախազը
թէրֆի, հիւրրիյէթի թէէմին, ասալէթի

Թէէսիս վէ գաւառնին ի պէնէնիւնէլ փէրվէր-տէ էլլէտիլինի կէօրտիւլիւմիւլտէ, պի հազգին իսթինթամ հտէրիւլ քի, միլլէթ-լէրի պու սուրէթլէ պէրէքէթլէյէն պու քիթապ՝ միլլէթլէրին միւտիւր վէ հաքի-մինտէն սուտուր էթմիշ օլմալը տըր :

4. Հիշ պիւր իրթապ Քէրտչէրին հա-յաթրնա պու Բիթապ գասար իշհամ վէ-րիպ եւիստէյսէմէմիշ իւր. պիւնտէն ա-լէյի օ աճէմիշէն հալաթը պախշ հսէն Զաքսան սուսուր էյիշմիշ իւր :

Բիթապը մուգատտէսին գաւառը նաորը եւիստէթտիլինի ազ չօգ միւշահա-տէ էթտիք : Լաքին պիւր գաւաթ միւթէ-չէքքիլ պուլունտուլու ֆէրտլէրին թէրէֆ-ֆիւիլլէ անճազ թէպի հտէպիլիւր : Պիւր չէհր եա միլլէթ՝ չէհրլիլէրինին թէմիզ, միւթապիւմ վէ մէտէնի օլմալըյէ տիւր քի անճազ թէմիզ, միւթապիւմ վէ մէ-տէնի սալըլապիլիւր : Իմտի Բիթապը մու-գատտէսին թէէսիւրին թէհրիպէ հտէճէք էն սօն միյար, անլն Քէրտչէրին հալաթը իւզէրինտէ օլմա նուֆուլու տըր : Լաքին Բիթապը մուգատտէսին՝ շախսն հոյա-թընա օլմա թէէսիւրի օ գատար վառի, օ գատար աճաիպ վէ գուվլէթլի տիւր քի, պուրատա անը թէմամըյէ թարիֆ էթ-մէք զալի ի գապիլ տիւր : Մամաֆիհ անլն ստէմէ օլմա էն պէլլի իւրամէթլէրինի մուխ-թասարէն զիքը հտէպիլիւրիզ :

Էվլէլա, պէն կէօրիւյօլըմ քի՝ Բի-թապը մուգատտէս պէնիւմ էն տէրին ինթիյաճըմա իւրամէթ հտիյօր : Պէնի միւթէէզլի զըլան չէյ խաֆիֆ պիւր խաս-թալըգ տէյիլ տիւր, էօյլէ օլմայտը, պիւր սօգթօր պէնի թէտապի հտէպիլիւրտի : Պէնի թաճիզ էտէն չէյ ճէսէտիմտէ սան-ճըլար տէյիլ տիւր, օ հալտէ պիւր սթօյիգ կիպի անա թէհամմիւլ էթմէքլիյէ պէն պէնի թալիւմ հտէպիլիւրաիւմ : Խալլ՝ պու ազըր, միւէսսիւր վէ տէրին պիւր խաթթալըգ տըր, էօյլէ պիւր իլլէթ քի թա ըուհումտա

եուվա եափմըլ տըր : Տօթթօրն անը թէ-տապի հտէճէք գատար գուվլէթլի իւաճը, ճէրահըն անա եէթիչէճէք գատար ու-զուն պըշալը եօգ տըր : Պէնիւմ խաթթա-լըլըմ կիւնաի իլլէթի տիւր. պէնիւմ գա-թըմ իւրաճէթ իթօրիւմիլիւշիւ տիւր, «Իս-թէտիյիմի իլլէմէյօրըմ» նախօլ օլմա չէյ-լէրի ազլի գուվլէթլիմէ մալլուպ էթմէյէ չալըշտըլըմտա, Բիթապը մուգատտէս «Հայաթըն մէնպար գալպտէն տիւր» տէյու պանա խապէր վէրիյօր : Էյի տաարը է-տիպէ օգույարադ, էյի արգատաշար ըէ-ֆադաթընտա պուլունարադ փաք օլուրըմ տէյու տիւշիւնաիւլիմտէ, Բիթապը մու-գատտէս պանա իսթար հտիյօր քի, «Ին-տանը նափաք էտէն չէյ ճէրունսէն չըգար» : Էյի ամէլլէրիմէ Ալլահըն հուզուրընտա սալիհ օլմադ իւմիտ հտէր իքէն՝ Բիթապը մուգատտէս՝ «Թէնճէ եաշայանլար Ալլահ մուգպուլ օլմազար», տէյու պանա պիլ-տիւրիյօր : Գուվլէթլի իմ տէյու զանն էթ-տիլիմտէ, Բիթապը մուգատտէս զաիֆ օլտուլումը պէյան էտէր :

ՄԱՐԱՇ ԻԼՍ Ի ԻԼԱՅԻ ՄԷՔԹԷՊԻ

ՎԵՐ. ՍԻՍՈՆ Պ. ԹԷՐՋԵԱՆ, ՄԱՐԱՇ
2.

Պու միւտտէթ խուսուսուտա պազը իզա-հաթ տահա վէրէլիւմ : 1. Փրօֆ. Ա. Պէզճեան մէտրէսէտէ 10—11 սէնէ մուալլիլիլէ էթ-տիքաէն սօնրա Մ. Թ. Գօլէճի իլլան թէ-տարիք կէօրմէք իւլլէ Ամէրիգայա կիթ-մէտիլլէ, մէտրէսէնին իլմի տաիլէտի թէրը հտիլիպ, եալընըլ իլմի իւահի տաիլէտի տէվամ էլլէտի : 2. Այնթապ վէ Թարսուս գօլէճլէրի մէզունլար եէթիշտիւրաիքտէն սօն-րա իլմի իլահի մէքթէպինէ անճազ մէզ-քիւր միւէսսէտաթտան մէզուն օլանլարըն գապուլ օլունմալարը գարարկիւր օլտու : 3. Պու միւտտէթտէ մէտրէսէյէ միւրա-ճաաթ հտէնլէրին սալսը թազրիպէն 90ա եէթիշտի իսէ տէ, թամմ մէզուն օլանլար անճազ անտէն նէլլէթ էտէն չօպան, վարչ

վէ մուսլիմներին ատէտիյէ եադընէն ան-
լաշըլապիւր: Թադտիս օրունտն չօպանլա-
րըն ատէտի 29, վարզ 33, մուսլիմ 9,
պագի գալանլար մէճհուլ տըր: Փրօֆ. Ս.
Լեւոնեան վէ Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան պու-
միւտտէթին թալէպէլէրինաէն օլուպ, Այն-
թապ գօլէճինտէ իֆա ի մէմուրիյէթ էթմէք
իւզրէ Ամէրիգայա իրապ օլունտուլար.
պունլարըն օլ միւէստէստէ խըտմէթլէրի
նէ գատար ֆախտէրի օլտուզունը չօգլար
պիլիւրլէր: Չօպան հալինտէ Թիւրքիասա
գալըպ իշլէյէրէք շայան ը թագաիր
օլանլարտան՝ Փանոս Գարակէօզեան, Գէորգ
Գասարճեան, Մարտիրոս Պօղեագալը-
եան, Վարդան Նաճարեան, Յ. Գունտագ-
ճեան, Կ. Ժամկոչեան, Հ. Կէօքգալայճեան,
Մանուկ Միսիրեան, Յակոր Երանեան վէ
սաիր Վերապատուելիք զիքրէ շայան
տըրլար: Պիր տէ Սիմօն էֆ. Գիւփէլեան
պու միւտտէթին մէզունլարընտան օլուպ,
մէզուն օլտուզու միւտտէթաէն պէրու
Թարսուս գօլէճինտէ մուսլիմիքլէ մէշ-
լուլ տըր:

Սօն միւտտէթ՝ 1885—1911էտէք մի-
րուր էտէն 28 սէնէլիք միւտտէթ օլուպ,
սէպգաթ էտէն հէր հանկը պիր միւտտէթ-
տէն զիյատէ էհէմմիյէթի հաիզ աիր.
1. Պու միւտտէթաէ մէտրէսէ եէնիտէն
թէշքիլ օլունմըլ օլմաղլէ, անա «Թէշքիլի
միւտտէթ» տէտիք: Պունտա՝ իւմի իլահի
տէրս փրօղրամը խայլիճէ եիւքսէլմիշ օլուպ
անտէ Տօգ. 1. ինին պէօյիւք հիսսէսի օլտուզու
սահիհ տիր: 2. 1885տէն սօնրա իւմի ի-
լահի մէքթէպինէ տախիլ օլան թալէպէլէր
գօլէճ մէզունլարը օլմուշ տըր, միւսթէս-
նալար ազ օլուպ, անլէր տէ՝ գօլէճ թալիմինէ
հէման միւսավի կէլէպիլէն մալիւմաթա
մալիք օլանլար իտի: 3. Մարաշտաքի Խնճիլի
քիլիսէլէր իւմի իլահի մէքթէպինէ իշթի-
րաքլարընը կէօսթէրմէք իւզրէ՝ 400 լիւր
թէէտիյէ էթաիլէր, պու պիր եէրլի փրօ-
ֆէսօրըն մաաշընըն թէէմինի իշիւն թէ-

տարիք օլունաճագ սէրմայէյէ պիտայէթ
օլմապ իւզրէ Ամէրիգատա ֆաիղէ գօ-
նուլմըլ տըր: 4. Պունըն նէթիճէսի օլա-
րագ մէտրէսէնին իտարէսի 4 Ամէրիգա-
լը վէ 4 եէրլի ազալարըն եէտինէ թէս-
լիմ օլունմըլ վէ պէօյլէճէ իւմի իլա-
հի մէքթէպի Կիլիկիա Իթթիհատընըն
մէքթէպի օլմուշ տըր: 5. Իտարէ մէճի-
սինին գարարը վէ Միշընըն թահսինի իլէ
Լուսաւորչականլարտան տախի իւմի իլա-
հիյէ ալթը տտէտ կէնճէք գապուլ օլուն-
մըլ տըր: 6. 1896նըն իլթիշաշընտա իհ-
րագ էտիլէն մէքթէպին եէրլինէ տահա
կիւզէլ պիր պինա ինշա էտիլմիշ օլուպ,
մէնզարէսի տիւքիւշա վէ ապ ու հավաթը
սըհհէթէ սալիհ տիր: 7. Պու միւտտէթաէ
նէշէթ էտէն մէզունլարըն ատէտի 63է պա-
լիզ օլուպ, 8ի եփրաս վէ Անատօլիա
գօլէճլէրինին վէ պագիլէրի Այնթապ վէ
Թարսուս գօլէճլէրինին մէզունլարընտան
տըրլար: Պունլարտան 21ի թագաիր օլունմըլ
չօպան, 2սի քահանայ, 27սի վարզ, 10ը
մուսլիմ, վէ 3իւ մէճհուլ տըր: Մէզուն-
լարըմըզտան Տօգ. Ա. Հայկազեան Ա-
մէրիգատա չէնտ սէնէ թահսիլի մա-
լիւմաթ էտիպ, չիմաի Գօնիա գօլէճինտէ
տիրէքթօլըգ վազիֆէսինի հաիզ աիր:
Բէզա Արամ էֆ. Պազտիկեան Թարսուս
գօլէճինտէ, վէ Աբրահամ էֆ. Պէրպէրեան
Մարաշ Միւթթէհիա մէքթէպինտէ մուալ-
լիմիք էտիյօլլար: Սիսակ էֆ. Մանուկեան
տախի Ատանտա կէնճէք չիւքէթի ըրիս-
սէթինտէ իշլէյօր: Չօպանլարըմըզտան
պազըլարը Հ. Աշճեան Ամէրիգատա, Ն.
Հեղինեան վէ Կ. Յարութիւնեան էտին-
պուրկա տախի իւմի իլահի թահսիլ էթ-
աիքտէն սօնրա վաթանա ալտէթ էտիպ
Խնճիլի իշտէ չալըշտըլար: Բէզա պու միւտ-
տէթին մէզունլարընտան օլուպ իգթիտար
վէ Խնճիլի իշտէ զայրէթլէրի ճիհէթիլլէ
զիքրէ շայան օլան չօպանլարըմըլ Ա. Շի-
րաճեան, Պետրոս Թօփալեան, Ասատուր

Ներսէս, Միսրիկ Մանուկ, Ս. Թովմաս-
կան, Շէմսա ճրրճի, Ն. Գուլամբեան, Տ.
Գունտազեան, Ս. Յովհաննէսեան վէ սա-
իր Վերապատուելիք տիր :

Իճմալ: Իւշ միւտտէթսէ նիզամի վէ
լայր ի նիզամի օլարագ իլմի իլահի մէք-
թէպինտէ օգուլանլարըն ատէտի ճէման
196, պունլարտան թագրիպէն 60ը թամմ
գօլէճ մէզունլարը տըր : Աիտ օլտուլարը
շէհրլէր՝ Մարաշտան 73, Այնթապտան 46,
Հաճինտէն 16, Ուրֆատան 11, Քիլիստէն
8, Ատանատան 5, Ալպիսթանտան 4, Չէյ-
թուն, Թարսուս, Սէվէրէք վէ Հասանպէյ-
լիտէն 4էր, Ասրեաման, Քէսապ, Պիթի-
յաւ, Պէրէճիք վէ Եարփըլտան Չէր, Կէ-
պէն վէ Կամուրջտան 1էր, Կիլիկիատան
խարիճտէն 9: Վէֆաթ էտէնլէր 94, պէր
հայաթ օլմնլար 102 ատէտ տիր :

Պիր իբի սէօլտահա : 1. Կիլիկիա իթթի-
հասընըն իլմի իլահի մէքթէպի թէրուզգը
հսէն պիր միւէսսէսէ օլմուշ տըր : Եթթիշ-
տիրտիյի թալէպէլէրին ատէտի ճիհէթիլլէ
Թիւրքիատա վագը տիկէր իլմի իլահի
մէքթէպէլէրինտէ էմալը օլմամը տըր : Պու
մէտրէսէտէն չըգան չօպան, վարը վէ
մուալլիմէլէրին ագլի իգթիտար վէ մէլէ-
քիւթ Ուլլահըն իշինտէ իպրազ էթտիքլէրի
ղայրէթ վէ Փէտաքեարըղլարընա՝ կէօր-
աիւքլէրի իշէր շէհասէթ էտէրլէր : 2. Պու
մէտրէսէյէ սօղրու Կիլիկիա մէքթէպի-
րիկիսն Մազգը : Մէտրէսէյէ չօգ թալէպէ
վէրտիլէր, լաքին տահա զիյասէսինի վէր-
մէլի տիլլէր, քէլա գօլէճլէրիմիլին տախի
ֆարըլ ալնի տիր : Քիլիսէ վէ գօլէճլէրտէն
տահա զիյասէ տիլտար վէ Քրիստոսըն
իշինէ վագֆը նէֆա էտէն շայիրալէր իշիւն
հասրէթ շէքէրիզ : Իթթիհատըմըլ պու մէք-
թէպէ գալի տարըլմալը, անա մուհապպէթ վէ
իշթիրաքըմըլ կէօթթէրմէք իշիւն 400 ի-
րա վէրիլմիշ, պունը էլտէն գալըմամագ
իշիւն չալըլմալը իգ : Թիւրքիատա պաշգա
պիր իլմի իլահի մէքթէպի քիւշաա օլուն-
աա պիլէ, Վեր. Տօգ. Մէրիլին գօնֆէրանս-
աա տէտիյի իւզրէ, «Իթթիհատըն՝ պու
իլմի իլահի մէքթէպի տէվամ էթտիր-
մէյէ հագգը վար տըր» :

Ս Օ Ն

ԷՐՄԷՆԻ ՔԻԼԻՍԷՍԻՆՏԷ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԼԻԳ

ՍԱՐԳԻՍ ԷՅ. ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԷԱՆ ԻՍԲԱՆՊՈԼ

Փութիւրէսթ գալմլար արասընտա
Խրիսթիյանլըլը իւք տէֆա գապուլ էտէն
Էրմէնի միլլէթի օլտու : Պու իշթիտա Էր-
մէնիսթանըն հէր թարաֆընտա Խնճիլի
վաղ էտիպ, Քրիստոսըն քիլիսասընը թէէ-
սիս էտէն Թագէոս վէ Բարթողիմէոս ըէ-
սուլարըն վարթասըլլէ իճրա օլունտու :
Խրիսթիյանլըլ Էրմէնիլէր արասընտա ին-
թիշար պուլտուգտան սօնրա՝ կէահտա
պիր թէատտիյէ մագհար օլտու իսէ տէ,
Եպիսկոպոս վէ ըուհպանլարըն պիլիէրվա
ճէհա վէ վաղլարըլա տէվամ էտէրէք,
նիհայէթ Տրդատ վէ Ս. Գրիգոր Լուսաւո-
րիլին զէմանընտա Էրմէնիլէրին ումուլի վէ
րէսմի տիլնի օլտու : Իշթէ կաթողիկոսլըլ
պու էյամման պաշլար : Ս. Գրիգոր Լու-
սաւորիշ՝ Տրդատըն էմրիլլէ իշքէնճէ շէքիպ
նիհայէթ վաղարշապատըն տէրին գուլու-
սունտան չըգարըլտըլտա՝ պիլթիւն միլ-
լէթին արզուսը իւզէրինէ, քիլիսէ գա-
նունտա թէվֆիգէն Գայսէրիյէ շէհրինէ
կիտիպ, 302 թարիխինտէ Ղեւոնդիոս
Հայրապետ էտիլլէ Կաթողիկոս թախիս
օլունտու : Թագէոս ըէսուլըն շայիրտի օլան
Թէոփիլոս Գայսէրիյէտէ պիր Եպիսկոպոս-
լըլ քիւրսիսի թէէսիս էլլէմիշ իտի : Պու
քիւրսիւ (աթոռ) Էրմէնիսթանըն ըէսուլը
օլան Թագէոսըն տախի քիւրսիսիւ աատ
օլունտու : Շու հալտէ Եպիսկոպոսլըլ
Ղեւոնդիոսա գատար պէրտէվամ Թէո-
փիլոստան նիւզուլ էլլէմիշ օլուպ, Ս. Գրի-
գոր Լուսաւորիշ՝ Եպիսկոպոսլըլ օծոմունը
Ս. Ղեւոնդիոստան գապուլ էտէրէք, տօղ-
րուտան Ս. Թագէոս Բարթողիմիոսըն խալի-
ֆի օլմուշ տըր : Շու հալտէ Ս. Լուսաւորիլին
քէնտիրու համի սէլահիյէթինի Բօմա վաւա-
ր Սեղրեասարոստան ալմըլ օլմասընա տաիր
Գաթօլիքլէրին սէրտ էթտիլի իտաիա պիէ-
սաա տըր : Ս. Լուսաւորիշ Գայսէրիյէտէ
Թագտիս էտիլմիշ իտի իսէ տէ, քէնտի

Հայրապետիք քիւրսիւսիւնի պէտքերը եւր-
մէնիսթանա նազլ էտիպ, իբի բէսուլլա-
րըն տաիրէ ի բէսալէթինտէ անը թէէսիա
էյլէտի : Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Վաղար-
շապատտա իւր միւքէլէֆ Էջմիածին (էնէ-
ճէք Եէշ) քիւրսաւընը ինչա էթտիրտի :
Յիսուս բույատա Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէ
կէօրիւնիւպ, Ալլահըն պիրիճիք օղլու (միւս-
ծիւն) նամընա քիւրսայը մահալը մէղքիւր-
տէ ինչա էթմէյի էմր էյլէմիշ տիր : Ս.
Գրիգոր Լուսաւորիչտէն սօնրա կէլէն հայ-
րապետէրին գըսմը աղամը Վաղարշա-
պատտա օթուլտու : Լաքին ահվալը սի-
յասիյէ իճապաթընտան օլարագ՝ կաթո-
ղիկալըգ քիւրսիւսիւ Էրմէնիսթանըն պիր
չօգ փաթիթաթլարընա վէ պէլի չէհրէրինէ
նազլ էտիլտի, մէսէլա՝ 452տէ Դուինէ,
993տէ Անիյէ, 1114տէ Բուժգալայա վէ
նիհայէթ 1294տէ Սիսէ : Ֆաղաթ Կիլի-
կիա Էրմէնիլէրինին Ռուրինտան փատիշահ-
լըլը՝ Սրապլարըն, Մըսրըլարըն վէ խու-
սուսա Գաթօրիլէրին Եէտիլլէ մահալ օլ-
տուղունտա, Էրմէնիլէրին կաթողիկոսլըգ
քիւրսիւսիւնի թէքրարէն մահալը մախ-
սուսը օլան Ս. Էջմիածինէ նազլը պիր
էմրի զարուրի օլտու : Իմտի 1441տէ Վա-
ղարշապատտա իճթիմա էտէն պիր մէճ-
լիսի ումումի՝ կաթողիկոսլըգ քիւրսիւսի-
նին Վաղարշապատտա քեաին Ս. Էջմիա-
ծին հէյքէլինէ նազլընա զարար վէրտի :
Իբի բէսուլլարըն վէ Ս. Գրիգոր Լուսաւո-
րիչին քիւրսիւսիւ շիմտիյէ զատար նիզա-
մի սուրէթտէ պուրատա տէվամ էյլէմէք-
տէ տիր :

Էրմէնի քիւրսաւընըն բուհանի սուրէթ-
տէ էն պէտքեր բէտինէ Ընդիւսնրահաւ
Հայրապետ Եախօտ Ամէնույն Հայոց կա-
թողիկոս թէտիյէ օլունուր : Ընդիւսն-
րահաւ Հայրապետ պիւթիւն Էրմէնի միւ-
լէթինին Էկէղեցիական վէ աշխարհական
մուրախսալարընըն միւլթէրէք բէյիյէ ին-
թիխապ օլունուր : Պոնլար իբի գաւնիսս

ինթիխապ էտիպ՝ Բուսիա Չարընա թաղ-
տիմ էտէրլէր, Չար տախի պու իբիտէն
պիրինի ինթիխապ վէ թատարդ էտէր :
Պու ինթիխապ օլունտան զաթը 12 վիճա-
կաւոր Եպիսկոպոսլար օծել էտէրլէր :
Էրմէնիլէրին Ս. Էջմիածին քիւրսիւսիւնին
պօշ օլտուղու շու զէմանտա, Էրմէնի Ե-
պիսկոպոսլարըն էն մուգթէտիր վէ լայըգ-
լարը՝ Իզմիթին Տ. Սաեփան Արքեպիս-
կոպոս, Տ. Գէորգ Երէցեան Արքեպիս-
կոպոս վէ Էջմիածին միւսաւլարընտան
Տ. Կարապետ Եպիսկոպոս աըրլար : Էջ-
միածին կաթողիկոսը էն պէտքեր բուհա-
նի բէիս մագամընտա սինօգ իլէ պէրապէր
Բուս Էրմէնիլէրինին ումուրը բուհանիյէ-
լէրինի թէտիլլէ էտէր, այնի սուրէթլէ
դանուն վէ նիզամ վաղ էտէր, միւռոն
թաղտիս էտէր, Եպիսկոպոս Անուսիւրեղ
էտէր, թալագ (պօշամագ) զարարլարը
վէրիր, վէ քէնտի իտարէտի ալթընտա
պուլունտան Բուսիա, Աճէմիսթան, Հին-
տիսթան, Էվրօփա վէ տիր մահալլարտա
պուլունտան Էրմէնիլէրին առաջնորդարընը
թային էտէր : Պունտան պաշգա հիշ պիր
հաղգ Եա սէլահիյէթի Եօգ տըր : Լաքին
Իզմիլընան Կաթողիկոս Իսթանպօլ վէ Ե-
րուսաղէմ փաթրիքլիլինին իտարէտինի տէ
էլինէ ալմըլ իտի :

Թիւրքիտտա պաշգա իբի կաթողիկոս-
լըգ տահա վար, Այլթամար վէ Կիլիկիա :
Պիրինճիսի՝ Վան տէնիլինին քիւչիւք տա-
լարընըն պիրինտէ պուլունուր : Պուրատա
Էրմէնի փատիշահլարընտան իբինճի Գադիկ
Արծրունինին ինչա էթտիրմիշ օլտուղու,
վէ ասարը աթիգէ իյէ տօլու միւքէլէֆ
պիր վիսնի վար տըր : Պու մահալլի
վէ խուսուսի քիւրսիւ 16 սէնէտէն պէրու
պօշ գալմըլ տըր : Այլթամար Կաթողիկո-
սը Իսթանպօլ Փաթրիքլանէտինին պիր
մուրախսալարընըն բիյատէթի ալթընտա մահալլի
ճէմաաթ վաղըթաւըլլէ ինթիխապ օլու-
նուր :

Կրիկիա կաթողիկոսը տահա զիյատէ մուհրմմ վէ տաիրէսի տահա զիյատէ վասի տիր : Պու կաթողիկոսը՝ էջմիածին կաթողիկոսը մուխաթարատա օրուպ պիր եօլ իլէ մահվ օլաճագ օյուրսա՝ էր. մէնիլէրին հիչ տէյիլ պիր Կաթողիկոսա մալիք օլապիլմէլէրի իչիւն հըֆղ էտիլիյօր : Կրիկիանն իլք Կաթողիկոսը 1441 տէ Գրիգոր Թ. Մուսաբեկիանց օլմուշ տըր : Կաթողիկոս՝ Ազգ. Փաթրիկխանէ թարաֆընտան թային էտիլէն պիր մուրախաւորն թահթը րիյատէթինտէ, մահալլի ճէմաաթըն աշխատիւսկան վէ կրօնական միւնթէխիպէրի վասըթասըյլէ ինթիխապ օլունուր : Կրիկիա քիւրսիւսիւ Սիստէ պուլունուպ «Սիսկաթողիկոսըլու» թէմալիյէ էտիլիր : Մէղքիւր իքի Կաթողիկոսըլըն ֆէրմանը շահանէսի Խաթանպօլ Փաթրիգի ետտիյլէ ալընպ, հիւքիւմէթ իլէ օլան միւնասէպաթ վէ ալագալարը տա եինէ անըն վասըթասըյլէ իծրա օլունուր : Լաքին լուհանի տաիրէտէ օ հիւրը օլուպ՝ եպիսկոպոս ձեռնադրեղ էտէպիլիր, քէնտի տաիրէլէրի իչիւն Ս. միւռոնը թագտիւ էտէր, վէ լուհանի տաիրէտէ Խաթանպօլ փաթրիգիլիյինն մաֆէվգինտէ տիր : Խաթանպօլ Փաթրիգիլիյինտէն մատա Թիւրքիատա Բէտուլի երուսաղէմ Փաթրիգիլիք քիւրսիւսիւ տախի վար տըր, քի պունտա օթուրան Փաթրիգիլէր Բապպըն պիրատէրի թէմալիյէ օլունան Յակոբոս Փաթրիգիլն խալէֆլէրի տիրլէր : Եյամը մէտիտէտէն պէրու Էրմէնիլէրին երուսաղէմտէ փէք գըլմէթի մէզհէպի միւհասէտաթը պուլունմըշ տըր, պունլար արաւորնտա Փաթրիք քիւրսիւսիւ, Միսրաւնուրիւն, ժառանգաւորաց վարժարան, մաթպատ, զիգըլմէթ ասարը աթիգէ վէ պիր գաշ միւքէլլէֆ վաւնլար զիքրէ շայան տըրլար : Երուսաղէմ Փաթրիգիլին սուրէթի ինթիխապը շու տըր :

Միսրաւնուրիւնն իչէրտէ վէ տիշար-

տա պուլունան միսրաւնուրը Փաթրիգ իչիւն հէր պիրի պիր քիմտէյէ րէյ վէրիր : Պու րէյլէր պիր արայա ճէմ էտիլիպ պունլարտան էն եիւքսէք րէյ ալմըշ օլան իլք 7 խմլէր գանտիտա մադամընտա այըրըլպ, պունլարըն արաւորնտա էն եիւքսէք րէյ ալմըշ օլան իլք Յիւնիւն խմի թէֆրիգ էտիլէրէք, պու իքի ֆիհրիսթ օ զաթլարըն թէրճէմէ ի հալլարըլա պէրապէր Տէրիտատէթ Փաթրիգխանէսինէ կէօնտէրիլիր : Պու ֆիհրիսթլէր Կրօն. վէ Քաղֆ. ժողովար վասըթասըյլա երեւիտիւսն. ժողովա թագտիւմ էտիլիր, վէ պու հէյէթ մէզքիւր եանի Յ գաւնսիստան պիրինի գուրա իլէ Փաթրիգ ինթիխապ վէ իլան էտէր :

Լաքին գաւնսիսալար վէ ինթիխապ օլունան զաթ մութլագա երուսաղէմ միսրաւնուրընտան օլմալը տըր : Երուսաղէմ Փաթրիգիլի գայալը հայաթ շարթըյլէ Ս. Յակոբ քիւրսիւսիւնն վարսի, այնի վագըթտա Էրմէնիլէրին միլլի էմլաք վէ զիյարէթ մահալլարընն նաղըրը վէ միսրաւնուրիւն մէճրիսինն րէիսի օլուպ վաւնլըն գանտննամէսի մուհիպինճէ հարաքէթէ սէլահիյէթտար տըր : Պունտան պիր գաշ սէնէ էվիլէլ երուսաղէմ Փաթրիգիլի միլլէթէ մուհիպի շէրէֆ վէ զըլթէպախչիքէն, եազըղ քի, չիմտի օ տիլ չիլուն պիր հարտէ տիր : Եյէր վաւնլա միւհթէրէմ վէ սէպաթ տահիպի պիր քիմտէ Փաթրիգ ինթիխապ օլունմաղ իտէ, վաւնլ թալիմ ու թէրպիյէ վէ սաղլամ թատափիւրաթըն մէնպալը օլաճագ ետրտէ՝ տիւշէր վէ զէվալ պուլուր : Ալլահ Միսրաւնուրիւնը խայրա գըլաղազաւորն վէ անլէրին տրատընտա մուհապպէթ հիւքմ տիրսիւն տէյու տուա էտէրիլ :

Ս Է Յ Յ Ա Ն Ա Թ Ը Մ Տ Ա Ն

ՎԵՐ. Յ. Ս. ԵՐԱՆԵԱՆ, ԱՖ. ԳԱՐԱ ՀԻՍԱՐ

I.

Երբ մի պիր սէնէյի միւթէճալիզ պիր վագթ պէրաի վագիֆէ վաթան վէ ագ-րապամրդտան ուղագ հաշամը իքէն, պուքէրէ միսիօնէրլէրիմիզ Վեր. Մագնօթըն վէ Մր. Թրէյսինին վէ քիլիսէմիզին միւսաատէ վէ մուավէնէթիյլէ պիր գաշ այ վաթանըմըզ օլան Մարաշ վէ ճիվարլարընը կէօրիւպ ալտէթ էթմէք ֆուրաթընա նաիլ օլաուգ: Յուլիս Ցոտէ Աֆ. Գարա Հիսարտան ֆամիլեամ վէ էն պէօյիւք վէ էն քիւչիւք քէրիմէմէ հարաքէթ էտիպ իւք զօնաղը Ուչագտա էտէրէք, Կիրակիյի մէզքիւր շէհրտէ միւֆիսա Եօրտա կէչիլիւք: Էրթէսի կիւն Եօլա րէվանէ Իզմիրտէ սօլուգ ալարագ, դատիմ տօթթոււուզ Տր. Ռ. Գալալճեան խանէսինէ միւսաֆիր օլաուգ: Գօլէրա սէպէպինտէն վափօրլար Իզմիրէ օղրամա-տըզլարընտան Յուլիսին 15ինէտէք օրատա պէքէտիւք: Պուրատա էճնէպի վէ Եէրլի տօթթարըն իլթիֆաթլարընա նաիլ օլաուգ, վէ պու արատա Վեր. Գընաճեա-նը տախի Իզմիրէ չօպանըղա հէնուզ կէլմիշ պուլարագ, միւմաիլէյհին միւլագաթ-լարընտան տախի մէմուլն գալարզ: Ճաի-րէմիլ իչիւն պիր միւսթաիա չօպանտան պէքէնէն շէյլէրի անտէն կէօրէճէյիմիզ իւմիս ալարագ սէվինտիւք:

Նիհայէթ, Յուլիս 15տէ, քիւչիւք ամա ճէտուր վէ Գարանթինայը կէօղէ ալան, ապ ու ճինսի մալիւմ վէ լաքին իսմինի տէյիչէրէք, Ամէրիգան պանտէրտօր չէքէն «Վիրճինիս» եանի Հաճի Տաուս քէօհնէ վափօրուլա Եօլա չըզըպ: Իւշ տաթ սօնրա Ուլըա Գարանթինասընտա ֆազիր Եօլճու-լար, (զիրա զէնկինլէր, չափգալըլար մուաֆ) պիր մալօնա իչինէ մէմուլըլար մարիֆէթիյլէ գարփուլ տօլտուրուր կիպի, տօլ-տուրուլուպ կէօթիւրիւլալլէր: Պուրատա իլան էտիլտի քի, հէր քէս քէնտինէ աիտ

տաիրէ համամընտա իլաճը սու իլէ պաննօ էտիլէճէք: «Սօյունուն, սօյունուն» էմրի իւզէրինէ սօյունտուգ: Լաքին համամըն գափուու աչըլմայօր: «Էլպիսէլէրինիզի պաղլայըն, թօփ էտին, թէպիսիրաթ տօլապընա գօյուն»: Գօյաուգ: Ֆէսլէրի էլի-միզէ ալարզ, համամ գափուտունտա Եա-լըմ սաաթ չըպլագ պէքէրէքէն, տօլապար տէօնտիւ, էալապար կիթաի, պիլմէմ նէ-րէյէ: Նիհայէթ պէքէնիլէն գափու աչը-լուպ էհալի հաշ հաշ, շարգի, թիւրքի պա-ղըրարագ կիրաիք համամըն պիրէր ատէմ-լիք հիւճրէլէրինէ: Սապօն հաղըր սու Եօլ, պիր տէ նէ պագարսըն, թէփէմիզտէն Տութ ուտուլունտա սիւզէրի պիր գապտան տարաճըզ գօլուշումըղա պաշմըղա սօ-ղուճագ պիր սու կէլիպ պիզի գալգըթ-մաղա պաշատը, Պէրէքէթ վէրսին կէ-րիսի սըճագ կէլէրէք վիւճիւտիմիլ հէմ էլիճէ ըսանտը հէմ տէ ըսնտը: Էհալի պու Գարանթինա պաննօսունուն խուլունու պիլմէտիլէրինտէն օյնար, սալապար, սա-պունլանըպ էսքի քիրինի օրտա չըգարմա-ղա օղրաչըրէքէն, պիրտէն սուլար քէսիլիպ, սապօն իւսթլէրիմիզտէ իքէն կիլինմէք էմ-րի վէրլիտի: Հէր նէ դատար «Պիր աղ սու տահա», տէյու 60—80 քիչի պաղըրտը իսէ տէ, «Իլաճը սու պիլթմիշ», Չըզըն, չըզըն», տէյու էմր էտիլտի: Փէք ալա, էսվապ օտապընա կիթաիք, էսվապ կէլմէ-յօր, էհալի իւչիւյօր: Նիհայէթ «Կէլիյօր, կէլիյօր, կէլիյօր» տէնինճէ հէր քէս ֆըրլուգ տօլապարա հարէթլէ պէքէյիպ, ըսանմըշ էսվապ պուղչալարը գարմա գա-րըշ ճէվիլ պօշալարըր կիպի պօշալարըր: Գափան գափանա: Էկէր քէնտի էլպիսէն իւք տէֆա րաթթ կէլիլտէ միւճիլէ տիր: Իւչիւմիւշ վիւճիւտ, սու կիպի ըսանմըշ իսթիմանէ կէլմիշ էսվապ, կիյ տէ հալինի կէօր: Կիլինտիք կէօրտիւք: Լիմանա կի-տէրիլ պրագմաղըր, «Նէ վար, նէ», «Նէ մի: Կէլտիլինիլ Եօլտան կիթմէմէլի,

եռասագ, միւղկոր, օրստ միգրօպ վար:» «Եւ նէ՛րէտէն:» «Շուրատան, պու եօլ գօլէրա-սըզ:» Փէք ալա օրատան կիթտիք: Գայըզ չօգ չօգ էլլի նուֆուս ալըր, կէրիսի: Ագչամըն սէրթ հաւաւընտա, համաւտան չըգմըշ, ըսլագ էսվապ կիյմիշ, թէրլէմիշ, խըրստան ճան սրգըրըր, գայըզ պէրլէմէլի: Կէլիւսէ ճէլպիզլէր էվլէլա տէփիպ տօլարլար, սա-նա եինէ սըրա կէլմէլ: Պու կիպի սըրա-լարտա աղըրպաչըրըզ շիյանը պիր աթ-վար օլուպ, սաթլըճանա եօլ աչապիլի: Նիհայէթ հուրըրլար իլէ գարանըգսա վափօրա եէթիշտիք: 24 սաաթ միգրօպլար պէլասը չէքտիք, պէրէքէթ վէրսին սաթ-լըճան միգրօպուհա թուլթուլմաւըզ: Ազ գալըր, «Այի խօճայա եռաւըրըրքէն, տահա պէտթէր աղալըրըյօր իտիք»:

Տէօրթ կիւն սէրսէմ Հաճի Տառոս վա-փօրու իլէ կիտէրքէն պիղ տէ սէրսէմ օ-լուպ, եաթմագտան տահա էյի պիր չարէ պուլամաւըզ: Էնճամ, Մէրսին լիմանը կէօղէ կէվհէր կէօրիւհիւպ հասրէթիմիզի ալըրզ: Վէ օրատա գատիմ խաթըրէլէրի-միզի զիքր էտիպ լիմանտա տօսթլար եիւ-զիւ կէօրմէք իւմիտինտէ իքէն, գայըզճը պէլալըր երլալըրմ կիպի պաչըմըզա եաղ-մայա պաչաւտը: Էչեալըրըն հէր պիրի պիր գայըզճըրըն օմուզուհտա, կէլ պու իշի թէմիզլէ: Չաղըր, պաղըր, նիհայէթ պիրինէ սըչրաաւըզ էնտիք, գարայա եագլաչտըզ: Նէ՛ կէօրիւրսիւն, աճ գուրա կիպի հէյէթի գօրգուլու համալար, գայըզմըզա իվլէր աթարագ հէր պիրի պիր փարչա էչեա գափըչլապ, ալան կիտիյօր: Իսթէրսէն սէն փաթլա, ումուրու մու: Նէ՛ իմիշ, փարչա պաչընտա պիր զըշ: ալաճագ իմիշ: Պէրէքէթ վէրսին պիր էյիլէրլէրի վար իսէ մալիմիզի կէօմրիւքտէ թէմամ պուլտուզ:

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ԷՖԵՆՏԻՄԻԶԻՆ ՍԻԻՔԻԻԹԼԵՐԻ

ՏՕԳ. ԼԱՅՄԵՆ ԷՊԸԹ

2.

Էֆէնտիմիզին սիւքիւթլէրի միյանընտա տիկէր վէ տահա զիյատէ ճալիպի տիգ-գաթ վէ եանըշ անլաչըլմասը իմքեան-սըզ օլան պիր խուսուս տա անըն իրիւ-մաք ու խժթիւրաչաւրսա սիւքիւթ էթմէսի տիր: Էֆէնտիմիզէն զիյատէ սու ի թէ-ֆէհհիւմ եա սու ի թէֆսիւրաթա եախօս անտէն տահա զիյատէ աճը իֆթիւրալարա մարուզ օլմուշ պիր զաթ պէլքի օլմամըշ տըր: Լաքին օլ իֆթիւրալարըն սայքի ճիւմ-լէսի թարիկ սահիֆէլէրինտէն զաիլ օլմուշ տըրլար: Անըն սիւքիւնէթի պու չէյլէրի սէթըր վէ զաիպ էյլէտի: Փագաթ պու իֆթիւրալարըն նէտէն իպարէթ օլտուգլա-րընը՝ Էֆէնտիմիզին սօնրատան եէհուտի-լէր սրասընտա զուհուր էտէն իսսիմէլի-նին քէնտի ալէյհիտէ սէրա էթտիլէրի պէյանաթտան գըսմէն անլայապիլիլըզ: Անը պիր միւֆսիա, իղթիչաշ վէ նիֆագ վաիզի, ֆագիլըլէր թարաֆընտան սախիթ հիւրմէթ կէօրէն վէ զէնկինլէրին թէար-լիւղիւնէ հէտէֆ օլան պիրիսի մագամըն-տա իթհամ էթտիլէր: Կափառնայում վէ Բեթսայտա կիպի չէհըլէրի պիւթիւն իղ-զապ էթմիշ, պաչընա պիր թագըմ կէօմ-րիւքճիւ, ֆահիշէ վէ սէրսօչլար թօփլա-մըշ, Մուվէսին չէրիաթ վէ գանուլարընը իպթալ էտիպ անլէրին եէրինէ քէնտինին՝ նուֆուզ վէ սէլահիյէթի հաիզ օլմայան զաւանինի վազ էթմիշ, սալթ հէյէթ ի իճթիմաիյէնին տէյիլ, անճագ մէզհէպին տախի կաւրգլարընը հիսապա ալմամըշ, վէ փուլփէրէսթ Սամարիալըլը մուգատ-տէս քեահին վէ տինտար Ղեւկիտէն զի-յատէ մէրզուպ ստա էյլէմիշ, միւճիզէ իշ-լէմէք իստիաւընտա պուլուհուշ իսէ տէ, քիլիսա րէիպլէրինին թալէպի իւզէրինէ,

վէ անկերին հուզուրունտա միւճիգէ իճրա էթմէքտէն իհթիրաղ էյլէմիշ, քէնտիլէրին մուգատտէս տինինին աղիզ մաթլուպլարընը թահգիր էտէրէք, կէօմիւ.քճիւլէր վէ կիւնահքեարլար իլէ պերապէր երյադանմամը էլլէր իլէ թաամ էթմիշ, սէպթի նագզ էտիպ՝ հէյքէլին աղիզ խլամէթլէրինէ ալէնէն միւտախէլէ էթմիշ վէ ճիւմէտինտէն զիյաատէ օլմագ իւղրէ, քէնտինին Աբրահամ մուապըր, Դաա իթին Բապպը, Սողոմօնա ֆաիդ վէ Ալլահըն օլլու օլտուղունու իլան էտէրէք քիւթը էթմիշ, վէ պէօյլէճէ Եհնուտի շէրիաթընա էն մէնֆուր պիր ճիւրմ իշլէմիշ պիրի տէյու անը հիւքմ էթտիլէր : Էֆէնտիմիզ պու վէ էմալի իսնասաթա սիւքիւթուէն զարի պիր հօլ իլէ մուգապէլէտէ պուլունմատը : Պիր տէֆա օ ճէմաաթա՝ «Պէն շէրիաթ վէ փէյղամիլէրլէրի իպթալ էթմէք իշիւն կէլտիմ» տէտի իսէ տէ, պունու միւտաֆաա ի նէֆա իշիւն տէյիլ իզահաթ մագամընտա սէօյլէմիշ իտիյինտէ շիւպհէ հօգ ալը : Տիկէր պիր տէֆատա օ ճէմաաթա՝ քէնտինին պօղազընա թապի վէ մէյիսօր տէյէ իթհամ էտիլտիյինի զիլըր էյլէտի իսէ տէ, անը ինքեար եա ճէրհէթմէտի : Օ հէփ պու նէվ իսնասաթըն իւղէրինտէն սիւքիւթ իլէ կէշմէսիլէ անլէրէ ատէմի ըրալէթինի, անլէրի թահգիր էթտիլինի կէօթէրտի :

Անը իտումա հիւքմ էթտիլլէրի սըրաա կէօթէրալի սիւքիւթիւ փէք ալա վէ խուսուսի սուրէթտէ շայանը տիգգաթ ալը : Օ կէճէ եարըսընտա Եհնուտիլէրին մէհքէմէ ի ալիյէսինէ չըգարըրաղընտա հագգ իւղրէ իթիրաղ էտէպիլիր իտի : Լաքին օ՝ պու հուզուրտա քէնտինէ աթֆէտիլէն հիշ պիր ազվիյաթա մուգապէլէտէ պուլունմատը : Եինէ տէ քէնտի սիւքիւնէթինին եանլը անլաչըմասընա բաղի օլմայրպ, քեահինի ազամ քէնտինին Մէսիհ վէ իպն Ուլլահ օլուպ օլմատըղընա

տաիր Եհնուտի շէրիաթընա մուխալիֆ օլարագ անա եէմին թէրլիֆ էթտիլինտէ, օ սուրէթ ի մուալլէնէտէ «Սէօյլէտիյին կիպի տիր» տէտի : Էֆէնտիմիզին մէգքիւր թէքլիֆէ ճէվապէն օլտն վագարըր պէյանաթը նօգթա ի նաղարընտան պագարագ անըն Մէսիհ օլուղունա, վէ մէսիհ իք սօնրատան քէնտինին փէք զալլուր վէ հարիւ շայիրալէրի թարաֆընտան անա աթֆէ էտիլմիշ իտիյինի խայալ էթմէք նատըլ միւմքին օլտուղունը անլայամամ : Օ Կաիյաբանըն եանընտան Պիլատոսուն մահքէմէսինէ կէթիրիլտի : Ահլալը ճարիյէտէն պիսապէր անա էտիլէն իսնասաթաթա մուտաթա քէնտինի շաչըմըլ օլան Պիլատոս անա «Սէն Եհնուտիլէրին մէյիլի՞մի սին» տէյէ սիւալ էթտիլինտէ, Էֆէնտիմիզ քէմալի վագար իլէ «Պունուսէն քէնտիլիլինտէ՞ն մի պունա սէօյլէյօրսըն, հօգսա պէնիմ հագգըմտա սանա պաչգալարը՞ մը սէօյլէտի» տէտի : Պիլատոս Եհնուտիլէրի պիլիր իտի, վէ անկերին եալընըլ իպրանիլէրի Բօմա պօյունտուրուղունտան ալըմաղա շալըշտըղը իշիւն պիր Եհնուտիյի քէնտինին հուզուրունտա իթհամ էթմէյէճէքլէրինի պիլիր իտի : Փագաթ Էֆէնտիմիզ Պիլատոս վէ Կաիյաթա մահքէմէսինտէ ախի վուղուհ վէ գուվլէթ իլէ քէնտինին մէսիհ օլտուղունը պէյան էտիպ «Պէն մէլիք իմ» պէնիմ մէլէքիւթիւմ պու տիւնեատան տէյիլ տիր» պէնիմ մէլէքիւթիւմ գուվլէթ իւղէրինէ տէյիլ, հագիգաթ իւղէրինէ միւհսսէս տիր տէյէրէք օլ պապտէ իզահաթ տախի վէրմիշ տիր : Պունը իշիտինճէ Պիլատոս րահաթլանտը, զիրա հագիգաթ իւղէրինէ թէէսիս էտիլմիշ օլան պիր հիւքիւմէթ հաւլաի պիր շէյ օլուպ Բօմա նուֆուղունա պիր թէհլիքէ մուճիպի օլամաղ իտի : Փագաթ օ Էֆէնտիմիզտէ պիր ճիւրմ պուլմատըղընը իղրար էթտիլինտէ թէքրար անը իսթիճվապ էթմէք իսթէտի :

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ԼՕՐՏ ՔԻԶՆԵՐ

Ախրէն՝ ինկիլթերրա հիւքիւմէթի թա-
րափընտան մէմուրէն Մըսրա կէօնտէրիւմիշ
օլան Ֆիլա Մարչալ Վիսքաուռնթ Քիչնէր՝
իւք տէֆա Նիլ վաաիսինտէ — Խարթում-
տա — իհրազ էթաիյի ֆիւթումհաթլար իլէ
քէսպ ի իշթիհար էթմիշ տիր։ Լօրա Քիչնէր՝
վասի ինկիլթերրա տէվլէթինին եթիշտիր-
տիյի վէ մէմլէքէթլէր իաարէ էթմէյէ
մուգթէտիր օլան շօլ նատիտէ զաթլար-
տան պիրի օլուպ, միւթէատտիտ ճիհէթ-
լէրտէ հհիլէթ վէ լիյազաթ իպրազ էթ-
միշ տիր։ Անըն փէտէրի Հէնրի Քիչնէր՝
պիր միւտտէթ Հինտիսթան օրտուսունտա
իֆա ի վազիֆէ էթմիշ տիր։ Կէնճ Քիչնէր
քէնտի փէտէրինին հօմր մէսլէյինի իսթի-
լուպ էտէրէք առքէրի պիր մէքթէպէ կիր-
տի։ Ուլումը լիյազիյէյէ փէք խահիշկէր
օլուպ առքէրի միւհէնտիլիք թահսիլ էյ-
լէտի։ Մուհարէպէյէ փէք հապէսլի պիրի
օլմաղլէ, Ֆրանսա — Ալման մուհարէպէսի
զուհուր էթաիյինտէ տէրհալ Ֆրանսայա
կէչիպ ձէնէրալ Ձէնգինին օրտուսունա կիր-
տի։ Կէօրիսիւյօր քի, Քիչնէրին Ձէնգի իլէ
պէրապէր պուլումմասը քէնտիսինտէ պիւ-
թիւն առքէրի հօմրիւնտէ զահիր օլան ի-
թիաալը տէմի վէ հէր չէյի պիթարաֆա-
նէ թէսոգիգ էթմէք թապիաթընը հա-
սըլ էթմիշ տիր։ Անտէն սօնրա միւշարի-
լէյհ «Պաղեստին հաֆրիյաթ հէյէթի» թա-
րափընտան մէմուրէն Պաղեստինէ կիտիպ,
պիր գաշ սէնէ օրատա գալտըգտան սօն-
րա՝ Գըպըրա ինկիլթերրա հիւքիւմէթինին
հէտ ի իաարէսինէ կէչտիքտէ Գըպըրա
կէօնտէրիլտի, վէ օրատա պիր միւտտէթ
ճէնէրալ Ուօլլինին մաիլէթինտէ իշլէտի
վէ 1882տէ Արապի փաշա միւշքիւլաթը
պաշ գալտըրարղը էսնատա գօմանտան հա-
լինտէ Մըսրա կէօնտէրիլտի։

Մըսրա տէֆէրլէրինի վէ խուսուտա թէլ
էլ Քէպիր մուհարէպէսինի ֆիւթիւհաթլէ
խիթամա կէթիրիպ, Մըսրա Մուտանըն
վահշի գապիլէլէրինէ գարշը մուհաֆազա
էթմէք իշինէ մէմուր թալին էտիլտի։ Քիչ-
նէր պու միւշքիլ իշտէ աճաիպ պիր մէ-
հարէթ վէ մուվաֆֆադիյէթ իպրազ էյ-
լէտի։ Էնճամ 1899տա Պօէր մուհարէպէ-
սի էսնատընտա Փրէթօրիատա (ձէնուպի
Աֆրիգա) ազիմ պիր զաֆէր քէսպ էտիպ,
Վէրինիճինկ Միւսալահէսինի իմզալայարագ
ալգըշար արասընտա վաթանընա ալաէթ
էյլէտի, վէ օրատա Վիսքաուռնթ ինկա-
նընը ալար։ Մուսիսիէրէն Հինտիսթան
օրտուսունա պաշ գօմանտան թալին օլու-
նուպ, Հինտիսթան օրտուսունու փէք դի-
յատէ իսլահ օլմուշ՝ վէ գուվլէթի պիր
հալէ կէթիրտիքտէն սօնրա, Լօրա Գըրզըն
իլէ պէօյիւք պիր միւնազաալարը վուգու
պուլմաղլէ օրայը թէրք էյլէտի։ Պաղըս-
տըն զաննընճա «Խարթում Քիչնէրի» թէու-
միյէ էտիլէն պու մէշուր զաթ՝ Լօրա
Գըրզըն իսթիֆա էթտիքտէն սօնրա, Հին-
տիսթան վալիլիյինէ թալին օլումմաղը մէ-
մուլ էթմիշ իտէ տէ, մէմուլու պօշա
տիւշմիւշ իտի։ Լաքին իշթէ պու տէֆա
միւշարիլէյհ քէնտինին էմր ի իտարէտէ
մալիք օլաուլու իսթիաալար իպրազ էտէ-
պիլմէք ֆուրսաթընա մալիք օլմուշ տըր։
Քիչնէր՝ ուղուն պօյլու, դալի իւլպիւննէ
վէ առքէրի քիսպէթ վէ իհիթիյամա մէ-
րազըլ հազիգի պիր առքէր տիր։ Պիր տէֆա
հիւքիւմէթտէն եէնի ուտուլտա թիւֆէնք
թալէպ էթտիյինտէ քէնտինէ պիր թա-
գըմ իսթիմալտան գալմըլ թիւֆէնքլէր
կէօնտէրիլմէսի միւնատիպէթիլլէ միւշարի-
լէյհ «Պէն քէնտիմ տէ տիւշմէնէ թաշ
ալմապիլիլիմ» պուլումըլ տըր։ Քիչնէր
սիւքիւթ թապիաթըլ պիր զաթ օլուպ՝ անըն
հազըլնտա «Օտիւնհատա իշիլի ֆէհիսի կէօ-
րիւպ սէօյլէմէյի սաիլլէրէ թէրք էտէն գուվ-
լէթի, սիւքիւթ պիր ատէմ տիր» տէնմիշ

ԼՕՐՏ ՔԻՉՆԵՐ

տիր : Անըն չօգ մահրէմ տօսթլարը և օգ տրը : Պաղըլար անըն ուղըսըլմաղ, նիլա-
նը պիր թապիաթա մալիք օլտուղունու
զիքը էսիյօրլար : Միւշարիլէյն Տիֆթա-
թօր, ամիր վէ միւտիր թապիաթլը պիր
տէհա (կառնաւոր) օլուպ մայէթինտէ պու-
լունանլարա միւրիւվէթ իլէ վէ անդերին
էֆրեարընա հիւրմէթ էսէրէք իշլէյէն
պիրի տիր :

Լօրտ Քիչներին Մըսրտա մէմուրիյէթի
Խնկիլիլ տէվլէթինին վէքիլի հալինտէ «նա-
սիհաթ վէրմէք» օլաճագ իսէ տէ, նասի-
հաթա սէմի իթիպար էսիլմէտիյի թագ-
տիրտէ ճէպը իսթիմալ էտէճէք տիր : Օ
սէրթ թապիաթլը վէ փէք միլաճտան օլմա-
յան պիրի տիր : Միւշարիլէյն էվի տէյլ
տիր : Լօնտրանըն պաղը տախիլի ճէրիտէ-
լէրինտէ անըն շու հա պու զէնկին միւ-
թէպէր գատըն իլէ նիշանլանմըլ իտիյինէ
տաիր շայիալար պուլունուր իսէ տէ, պա-
ղը տիրէր ճէրիտէլէր տէ անը ճէլպ էթ-
մէքտէ հիշ պիր գատընըն մուվաֆֆապ
օլամատըղընը զիքը էտիյօրլար : «Լօնսօն

Ուրրոյս» «Օ նիսա թափէսինտէն նէֆրէթ
էտէր» տէմիշ տիր : Քիչներ քէնտի նա-
մընը Շարգտա էպէտի գըլմըլ օլուպ, Շարգ-
աճվալինէ էյիճէ վաղըֆ տրը : Օ ուլլէթ
վէ իսալվէթտէն չօգ խօշլանըր : Իւնտի ճէ-
միյէթլէրտէ չօգ պուլունմաղ : Լաքին չօգ
րիթապ օգտը՝ իսիթապէթ ճէ մէհարէթի
օլմատըղը կիպի իրտալը նութգ էթմէյի
տտէթա պիր ևիւք տայար :

Տ Է Օ Ր Թ Ա Ս Ք Ե Ր Լ Ե Ր

Չինմաչինտէ պիր խաթիախանէտէ 4
հարալը տաքէրլէր Եաթըյօր իտի : Պիրի
Ամէրիգալը, պիրի Խնկիլթէրալը, պիրի Խա-
գօյիալը վէ պիրի Ճափօնիալը իտի : Պունլար
Պօքսըրլար իղթիշալը վաղթընտա Փէքինի
խէրա էթմէք իշլան կէճնտէրիլէն միւթ-
թէհիտ օրտունուն նէֆէրլէրի իտիլէր :
Պունլար ֆարղը պայրապլար ալթընտա
այնի մալսէա իշլան մուհարէպէ էթմիլլէր
վէ չիմտի Եան Եանա տէօրթ Եաթըյօրլար
Եաթըյօրլար իտի : Ճափօնը՝ Նէյլտէ թահ-
սիլ էթմիշ օլտուղունտան տէօրտիւ տէ
Խնկիլիլ ճէ սէյլէյօրլար իտի : Պիր կիւն ար-
թըղ հալը նէգահէթտէ (էյիլէյմէք) պու-
լունտուղլարը սըլատա, տէօրտիւ պիրիլք-
տէ պիր ուխուվլէթ թէշքիլ էթտիլէր, վէ
պու տէօրթ միլլէթին ալամէթի միլլիյէ-
լէրինտէն՝ Եանի, Ամէրիգանըն Եըլաըղ վէ
չըպուղլարը, Խնկիլթէրանըն Եոլմիլըն ճի-
ֆի, Ճափօնիանըն կիւնէյի վէ Խագօյիանըն
չաշըսընտան միւրէքքէպ պիր իշարէթի ուլ
գօլլարը իւզէրինէ տէօյտիւրմէյէ գարաւ
վէրտիլէր, վէ հէր նէրէտէ պունլար պիրի-
պիրլէրինէ թէսատիւֆ էթտիլէր օրտա
պիրիպիրլէրինի գարտաշ տէյու գապուլ է-
տէճէքլէրինի վատ էթտիլէր :

Պու Էանտա միւտահէպէ պաշգա նէվ
ուխուվլէթլէր իւզէրինէ տէճնտիւ : Ասքէրի
իրթիպաթըն ատէմլէրի պիրլէշտիրտիլինի,
ղուրպէթտէ, էճնէպի տիյարտա իշլէյէն

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Այժմանիս իլէ Ֆրանսոս արաւորնաւքի «միւսսահէպէ» խիթամ պուրնազ իւզրէ տիր: Ֆրանսոս Գոնիօտա Այմանիսյա պիր միգտար հէր վէրէճէք, չէօյլէ քի Այմանիս Գոնիօ իլէ Ուպանճի նէհրլէրինտէ պիրէր նօգթա էլաէ էտէճէք, Այմանիս տախի Գամէրունդըն շիմալ հուտուտունտա «էօրտէք պաշը» տէնիլէն միւսէլլէս գըթայը Ֆրանսայա թէրք էտէճէք տիր: Պու իթիւաֆ պիթէր պիթմէզ Ֆրանսոս Իսիանիս իլէ տէ Մարօզ մէսէլէսինի պիթիւմէյէ չալըչաճադ ալը: Կէօրիւնէրյօր քի Ֆրանսա քէնալինիս պիւթիւն Մարօզը հիւսյէ էթմէք սէլահիլէթինէ մալիք պուլունտուղունը ֆարզ էալյօր: Իսիանիս իսէ էսքի մուսհէտէլէր իլէ քէնալինիս էլաէ էթտիլի տախիէ ի թէէսիլին Ֆրանսոս նուֆուղունտան խարիճաէ պուլունտուղունը խաւիս էալյօր: Ֆրանսա՝ Իսիանիսնըն ազալլի չու սօն տէֆա իլզալ էթտիլի Լարալ վէ էլզաղար մէվլիլէրինի թէրք էթմէսինի թալէպ էալյօր: Նինէ տէ մէսէլէրի հիւսն ի սուրէթտէ թէսլիլէ էթմէք իլին պիր հօլ պուլապլիլէճէքլէրինէ թարաֆէյնէ մին տիրէր:

Չին իսեանը. — Ասըլար պու հաֆթա դարֆընտա Եանկ-Յի-Բիանկ նէհրի իւզերլնտէ պալը տիրէր չէհրէրի զապթ էյլէմիլ տիրէր: Հիւքիւմէթ օրտուսունտուն առքէրլէրի արաւորնաւ տա զանաթթըլլըզ էսէրլէրի կէօրիւմէքտէ տիր: Հիւքիւմէթ մալիլէճէ փէք տար պիր հալտա պուլունտուղունտան՝ Պօքար իսեանը թալմիւնալընը թէտիլէսինի 9 ալ սօնրայա թէէլիլ էթմէքլիլ տէվլէթլէրտէն լէճա էյլէմիլ, վէ պիր տէնէտէն էալ էալիմէք իւզրէ, պալը պանդալարտան 12 միլիօն թալլ խիթիզրալ էթմէք իսթէմիլ տիր: Իսեանըն թէրալզըր էթմէքտէ պուլունտուղունտա ֆէքինտէ պէօյիւք հէյէճանը մուճիպ օլմադտա, վէ կէրէք Չինիլ վէ կէրէք Մանչու զէնկիլէր քէնալի ալիլէրինի տիշարըյա, էմին ապտըզարը մահալարա կէօնտէրմէքտէ տիրէր: — Գոնիթօնտա պիր Թաթար ճէնէրալլը պօմպա աթարալ Էօրիւրմիլ տիրէր: Նուան-Շին-Գայ՝ հիւքիւմէթին թէքլիֆինի գապուլ էթմէքլիլէրտէ պիր միւստէթ թէրէտալու կէօսթէրալիլէրտէն սօնրա էնճամ հիւքիւմէթ քէնալինի իսեան էթմիլ օլան վիլայէթլէր իւզերլնէ սէլահիլէթ ի քէտալիլէյէ մալիք պիր shqrapoor թա-

լին էթմէյէ մէճպուր օլմուշ ալը: Պահրիլէ նալըրը Մանչու Շին Չանկա՝ մէզքիւր տախիլէրճէ պիլիւմէյէ սէլահիլէթինի Նուան-Շին-Գայա թէսլիւմ էթմէսի էմր օլունմըլ, վէ Նուան-Շին-Գայն քէնալի մալիլէթինտէ խիթիլտալ էտէճէլի մէմուրլար տախի քէնալիսինիս սէլահիլէթինէ միւստալէ վէրիլմիլ տիր: Պու չէյ Մանչու խալիլէսինի զաիֆլէնմէսինէ պիր ալամէթ ապտըյօր: Իմիլէրաթօրուն վալիտէսի իսեանըն պալալըլմալը իլին 1,000,000 թալլ իսնէ վէրմիլ տիր: Ասըլար Եանկ-Յի-Բիանկ նէհրի սահիլինտէքի չէհրէրին կէօմիւլէրլինի քէնալիլէր թալիլ էթմէք նիլէթինտէ պուլունտուղարընը տիւվէլ ի ճէնէպլիլէյէ պիլիսիլմիլէր իսէ տէ, անէր մէզքիւր կէօմիւլէրլին իրալը էճնէպլիլէրէ պօրճ պէտէլինէ թէէմին էալիլմիլ օլտուղունը զիք էթմիլէր տիր: Ասըլար պու թախալալը մահալարընտ թէէտիլէ էթմէյի վալա էթմիլէր տիր: Ճէնէրալ Լի-Նուան-Չունկ Չին ճիւմուրլիլէթինի լէիսի տէյու իրան օլունմուշ ալը: — Հոկտ. 12տէ Այմանիս զըրչըսընտան Հանքօյա տաքէր չըզարըլմալըն սէֆիլինիս գօմանտանը չու սուրէթլէ թէֆալիլ էալյօր քի, չէհրտէ պուլունտան Այմանիսլարա թէարուլ թէհիլէքսի կէօրիւլէրէք՝ սնճադ սիւսիլ վէ թիւֆէնք գունտալը իլէ իլտիհամը տալըթմալա չալըմըլար ալը: — Մ. Ամէրիլ հիւքիւմէթի տիրէր էվրօպա տէվլէթլէրի կիպի, քէնալի չէհրլիլէր թէհիլէքսի մարուլ օլմալըճա միւստալէյէ էթմէյէ գարալ վէրմիլ տիր: — Հինտիլման Միւսիլմանլարը Հինտիլմանտա պիր Միւսիլման տարիլֆիլունընը թէէսիլ էթմէք նիլէթինտէ տիրէր: Պու միւստէսէյէ հիւքիւմէթ իքի շարթ իլէ միւստալա էյլէյէճէք տիր, պիրի պու միւստէսէ իլին տէնէտէ 33,000 Լիլ. լիւր թէտարիք էալիլէլի տիր, սանիլէն փրօֆէսօրլարըն թալիլինտէ մէրքէլի հիւքիւմէթին վիքօյա հանի հէյէթ ի խալէնիս գարալընը թալիլհէ սէլահիլէթի օլմալը ալը: Հինտիլման Իսլամլարընը հիւքիւք տէրէճէտէն թալիլ ու թէրպիլէյէ իլէվէսքալ պուլունտալընտան տալը պալը միւթէպէր Իսլամլար թէչէքքի էալիլար: Կալիլմա տուրիլֆիլունտան չիմիլէտէք նէլէթ էտէն, 13,575 թալլէնիս սնճադ 675ի Միւսիլմանլարտան ալը: Վէ մէզքիւր տարիլֆիլունտան չիւպէլէրինտէ խիթիլտալ օլունտան 459 փրօֆէսօրլար արաւորնալ հիլ պիր Իսլամ պուլունտամադտա ալը: Դարպի Պէնիլալ գօլէճլէրինտէ տուլի 6,500 Հինտի թալլէպէ վար իքէն՝ Միւսիլ-

ման թալէսպէնին ատէսի անճագ 494 տիր: — Ճէնուպի Իրանտա Ինկիլիզ գօնաօլօսխանէլէրինի մուհաֆազա իչին ճէլսլ էտիլէն Հինտ ասքէրլէրի Պուշիրէ հէթիլմիշ տիրէր: Ճէնուպի Իրանտա ասպիշ թէէմին էտիլիւ էտիլմէզ Ինկիլթէրանըն պու ասքէրլէրի կէրի կէօնտէրէճէլինի, վէ պուշարըն անճագ Ինկիլիզ գօնաօլօսխանէլէրինի մուհաֆազա իչին գուլանըլտաղընը Ինկիլիզ հիւքիւմէթի Իրան հիւքիւմէթինէ պիլտիրմիշ տիր: Իրան հիւքիւմէթի Միա Բօս Իչին լաղըմ կէլէն թաղմինաթը վէրմէյէ հաղըր օլտուղունը պէյան էյլէմիշ տիր: — Նիւ Եօրգ էօնիւնտէ Ամէրիգան սօնանմասըն 102 սէֆինէլէրի պիր րէսմի կէյիտ իճրա էտէճէլէր տիր: Պու կէյիտտէ 24 պիրննի րատտէտէն զըրհըլար, 4 գըրուաղըրար, 22 մուխրիպէր, 16 թօրփիւսօ, 8 թահթէլ պահը վէ սաիր սէֆինէլէր իշթիրաք էտէճէլ տիր:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Խաւն ժողովըն գարարը իւզէրինէ, Մանկունի վէ Սըշարունի Սըքազանլարաան, Բազ ժողով րէիսի Սըպանեսան վէ Շիրինեսան էֆլէրտէն միւրէքքէսլ պիր հէյէթ սատրաղտմ իլէ միւրազաթ իչին Պապը Ալիյէ կիթմիշ իտէլէր տէ, Սաիս փաշա վիւքէլայա իլյասէթ էթմէքտէ օլտուղունտան հէյէթ Ատիյէ նաղըրը Խայրի պէյ թարաֆընտան գապուլ էտիլմիշ տիր: Հէյէթ ի մուրախասա՝ վիւքէլայը թէպրիք վէ անըն մուվաֆֆազիլէթինի թէմէնի էթմիքտէն սօնրա, Անասօլու անվալընը նաղըր պէյին նաղարը տիգգաթընա թագաթմ էյլէմիշ, վէ պու սըրասա Տեղապահ Ս. ճինայէթիլէրին պիր հէնի ճէտվէլինի թագաթմ էտէրէք, ճանիլէրին հալա տէրսէսթ օլունմաուղընը, պուշըն իտէ ճինայէթի թէզվիզ էյլէտիլինի, քիլիսէ վէ մանաթըլարըն թահգիր վէ թախրիպ էտիլտիլինի, քէղա Պիթիլիսին Ս. Խաշ քիլիսաուրըն Բիւրալէր թարաֆընտան գապթ օլունտուղունու, Ս. Թագէոս վանլընըն գաթմազաթ Թալէսթ հէտիլլէ հէտմ էտիլիպ, քէրէսթէսինին ճամլի ինչասընա իսթիմալ օլունտուղունու արդ էյլէմիշ, վէ իլավէթէն՝ Հասան Պէյի քիլիսաուրըն ինչասընա հիւքիւմէթ գարար վէրմիշ իքէն հալա ինչասընա թէչէպպիւս էտիլմէմիշ, հաթթա միւմանաթ օլունմուշ օլտուղունու, վէ օ հէվալիտէթի քիլիսապըն ինչասընա թախսիս էտիլլէն մէպպալըն թէտիլէ էտիրմէտիլինի գիքը իլէ պու մէտաթին հիւսն ի թէսվիլէսինէ պէլլ ի հիւմէթ օլունմա-

սընը թալէս էյլէմիշ տիր: Խայրի պէյ պու մէսէլէլէրաէն պաղըլարըն պիզզաթ թէսվիլէ էյլէմէքիլի վատ էտիպ, տիկէրլէրի իչին տէ թէէմինաթտա պուլունմըշ տըր: — Երուսաղէմտէն պասուիրակ Հայկ էֆ. Խօճատարիանըն Փաթրիգիւսանէյէ պիլտիրտիլինէ կէօրէ, Հոկ. 14տէ Միաքանուքիւն ագաը իճթիմա էտէրէք, Երուսաղէմ Փաթրիգիլինէ նաղէս հալընտա էվվէլա 7 քիմսէ վէ սօնրա պու հէտիտէն տէ 3 նաղէս ինթիլապ էյլէմիշէր տիր: Ազգ. ժողով պու սօն իւշ նամզէտտէն պիրինի թաստըգ էտիպ, անը Երուսաղէմ Փաթրիգի իլան էտէճէք տիր: Մէզքիւր 3 նամզէտէր աթիտէքիլէր տիր. Տ. Գէսրգ Արքեպիսկոպոս Երէցիան, 32 րէյ, Տ. Եղիշէ Եպիսկոպոս Չիլինկիւրեան 26 րէյ, Տ. Տըղաւ Եպիսկ. Պալեսան 20 րէյ: — Կէչէն Մարա 15տէ Փաթրիգիւսանէ՝ Մէարիֆ նէղարէթիլէ պիր անլայըչա կէլէրէք, մուալլիմէրին ասքէրլիլինի 6 այ թէէլիւր էթտիրէպիլմիշ իտի: Սգոստ. 23 վէ Հոկ. 6 թարիլէրինտէ Փաթրիգիւսանէ պիրէր թագըրլիլէ միւստէթ ի մէզէլէմիշ իտի: Պու տէֆա Հոկտ. 11տէ Փաթրիգիւսանէ Մէարիֆ նէղարէթիլտէն վարիս օլան պիր թէզքէրէյէ կէօրէ, Հարալիյէ նաղըրը պիւթիւն գօմանտան վէ միւֆէթթիլէրէ, էվվէլի 6 այ իսթիմանտան պաշայարապ թէքըրալթը այա գատար էրմէնի Փաթրիգիւսանէսի նէղարէթիլտէ օրան մէքթէպլէրին մուալլիմէլէրինտէն ասքէր ալընմաուրըն էմը էյլէմիշ տիր: — Ազգ. ժողով Հոկտ. 27 Ճիւմա կիւնիւ իճթիմա էտիպ, անտէ Կաթոգիլիս ինթիլապը իչին մուրախասալար թայինի մէվզուը պահն օլմուշ: Նիհայէթ Վաւանան էֆ հին պէր վէճն ի աթի թէքլիֆի գապուլ էտիլտի: «Ազգ. ժողով քէնտի մուրախասաընը Կաթոգիլիս ինթիլտալընտա սէրպէսթ պուղմալը գարար վէրմիշ տիր. լաքին կէրէք քէնտի մուրախասաընը վէ կէրէք Թիւրքիա էրմէնիլէրի թարաֆընտան թային օլունմազ մուրախասալարըն՝ նէ թահթը մուհաքէմէտէ պուլունան վէ նէ տէ ումոււ միլլէթին հիւսնի թէվէճիւհիւսիւ գազանմամըշ օլան լահիպլէրէ գաթիլլէն րէյ վէրմէմէլէրինի անլէրին ախապի պիր վազիֆէսի տէյու տատ էտէր»: Պու գարարըն գապուլունտան սօնրա, մուրախասալարըն ինթիլապընտա միւրալէրէթ օլունուպ, Աղէքանուր Փանտեսան 26, Մանիկ Չիֆթէ Սարաֆ 25, Հրանտ Ասատուր 2 րէյ գաղանմըշ տըրլար: Շու հարաէ հիշ

պիրինին էքսերկյէթ գաղանմամըն օրտուղու ըր-
յառէթ թարաֆընտան թէպիղ էտիմէսի իւզէ-
րինէ, իքինճի պիր ինթիխապ իճրասը կէլէճէք
իճթիմաա թէլէսիր էտիլտի: Կաթողիկոս ինթի-
խապընա սէլահլյէթտար օլան 47 մուրախաա-
լարտան 32սի ինթիխապ օրտուղու ալը: — Սօն
վազթիաա էրմէնի Գաթօլիք Եպս. արքեպ. Բօ-
մատա իճթիմա էտէն սինօգա իշթիրաք էթմէ-
մէլէրի Ասլիլէ նէզարէթի թարաֆընտան էմր է-
տիլմիլ իքէն, Բէլէճէան վէ Իսրայէլեան Եպիս-
կոպոսլարըն խաֆիյէն ֆիրաք էյլէտիքլէրի իս-
թիխապար էտիլտիլինտէն, հազգլարընտա մուա-
մէլէ ի գանուռիյէ իճրա օրտուղու ալը: —
Հոկ. 30 սայր կիւնիւ, էրմէնի, Բոււմ վէ Պուլ-
զարլարտան իպարէթ միւթթէլիթ պիր հէյէթ
Պապը Այլիլէ կիտիպ Սախա փաշա թարաֆընտան
գապուլէտիլմիլ տիրլէր: Հէյէթ ի մուրախաաէ-
Արշարուռնի Սրբալան, Միհրդատ Հայկազն,
Մետրապոլիտ Տ. Գերմանոս, մէպուս Պուլօ,
Բոււմ Փաթրիգիսանէսի գաթիմադամը Իքրատիս
էֆ., Պուլզար Էկզարքը թարաֆընտան Տ. Խրի-
ստթոթոս վէ մէպուս Տալէէֆ էֆ. տէն իպարէթ
իտի: Պուլօ էֆ.՝ ասքէրլիք վէ սաիրէ հազգըն-
տա միւթթէլիթ հէյէթին վէրտիլի թագրիլի
զիքլ իլէ, անըն հազարը իթիպարէ ալընմասընը
թալէպ էյլէտի, Միհրդատ Հայկազն էֆ.՝ էր-
մէնիսթանտա աաէթա ֆրոնիֆ օլան տէվամի ճի-
նայէթ վէ սըրգաթտան իշթիքեա էտիպ, պու-
պապտէ պիր չարէ ի գաթիլ ինթիխապընը թալէպ
էյլէտի: Վէ ճանիլէրին միւճադաթը գանուռի-
յէյէ ուղրատըմատըլարը սէպէպսէն էհալինին
հիւքիւմէթէ չիւպհէ իլէ պազարըլը Պուլօ վէ
Միհրդատ էֆ. լէր թարաֆընտան սէրտ էտիլտի:
Սախա փաշա քէմալը տիգգաթլէ տինլէյիպ պիւ-
թիւն մէսէլէլէրի էթրաֆըյլէ միւթալաա էտէճէ-
յինի պէյան էտէրէք, հէյէթ ի միւթթէլիթէյէ
ֆէվզէլատէ ինթիրամտա պուլուռմուշ ալը: —
Հալէպ Առաջնորդը Տ. Շահէ Վրդ. ին Փաթ-
րիգիսանէյէ կէճաէրտիլի թէլէզրաֆնամէյէ
կէօրէ, վալի ի սապըզ Հիւսէյին Քիւզիմ պէյ
վազթընտա Անթաքիա վէ Բէսապ միւհթաճիյ-
նինէ թախսիս էտիլէն 3000 լիրանըն էրմէնիլէր
թէպիլմի մէճիլ ի խտարէ թարաֆընտան գարար-
կիր օլմուշ ալը: — Հաճըն միւթէպէրանընտան
Յակոբ աղա Գըրգեսաշարեան՝ պու սօն պիր գաշ
սէնէ զարֆընտա Հաճըն մանասթըր վէ քիլիսէ-
լէրինէ, վէ Բոււլու վէ Շար նամ գարիյէլէրին
քիլիսէ վէ մէքթէպլէրինէ ճէման 1,000 լիրատան
զիյատէ պիր մէպաղ իսնէ էյլէմիլ տիր: Պու-

մըզտարտան պիր գըսմընը փէլին վէրմիլ վէ պիր
գըսմընը մուալէն պիր վազթա գատար ֆաիլլէ
գուլլանմազ վէ պատէհու միւնասիպ թարիգտէ
իսթիմալ էթմէք իւզրէ պիր գաշ զաթլարտան
իպարէթ պիր հէյէթէ թէպիլմ էյլէմիլ տիր:
— Էլէվմ Բօմատա պուլուռնան էրմէնի Գաթօ-
լիք Փաթրիլի Թէրգեան՝ Հոկտ. 22տէ Վաթի-
գանտա Սք. Նիկոլայոս քիլիսէսինտէ աթիտէքի
զաթլարը Եպիսկոպոս թախսիս էթմիլ տիր,
Փաթրիգ վէքիլի Գեր. Յովսէփ Ռոքոսեան (Ակ-
րիսա), Գեր. Իգնատիոս Մարցեան (Մէրտին),
Գեր. Յովսէփ Միլքիսեղեկեան (Էրզրում), Գեր.
Յալութիւն Քէլէկեան (Ատանա), Գեր. Գրիգոր
Պահապանեան (Էնգարէ), Գեր. Անտոն Պահա-
պանեան (Գայսէրի), Գեր. Յովհաննէս Նազլեան
(Թրապզօն) վէ Գեր. Յովհաննէս Գուզուեան
(Իսքէնտէրիյէ):

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Կէլէն Կիրակի էօյլէտէն սօնրա սաաթ Յտէ,
Ս. Երրորդութիւն քիլիսէսինտէ միւթէվէֆֆա
Վեր. Ստեփան Իւթիւճեանըն զիքրինէ պիր
խըսմէթ իճրա էտիլտի: Էվվէլա Վեր. Ա. Շմա-
ւոնեան Ինճիլի հարաքէթին էրմէնիլէր արա-
սընտա նէ սուրէթտէ պաշաաղընա տաիր մա-
լիւմաթ վէրիպ, սօնրա Վեր. Իւթիւճեանըն պու-
հարաքէթտէ իֆա էթտիլի մուհիւմ խըսմէթլէրի
թարիֆ էյլէտի: Միւթէվէֆֆա ի միւմալլէյի էր-
մէնիլէր արասընա Փրօթէսթանլըլըն գուհուրու-
նըն թարիֆինէ տաիր պիր էսէր թէլիլի էյլէմիլ
օլուպ պու հազընյարտա միւմալլէյին մալ-
տումընըն հիւմէթիլլէ մէվքիւր էսէրին իապ ու
նէչը օրտուղուալընը Վեր. Շմաւոնեան խապէր
վէրտի: Սօնրա Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան միւ-
թէվէֆֆանըն՝ քէնտինին սաիր մուսաղլարը
կիլի էրմէնի ճէմասթը արասընտա ազասալան
սընֆա ախտ օլուպ, էսասլարը Առեսարան օլու-
ղուըն վէ անլէրին չիւմիքի նէպէ փէյլամը Երինէ
Առեսարանը էսաս իթթիխազ էտէրէք հալը հա-
լըրըն մէսէլէլէրինի Յիսուս իլէ հալլ ու թէսվիլլէ
էթմէքտէն իպարէթ օրտուղուըն թէլէյիս էյ-
լէտի: Սօնրա Տօգ. Մատթէոսեան՝ Միսիօնէլլէր
վասթասըլա պաշայան Ինճիլի հարէքէթտէն
էվվէլ էրմէնիլէր արասընտա պիր Բարեգործա-
կան Միտքիւն թէլէքիլ էտիլմիլ օրտուղուըն, վէ
Վեր. Իւթիւճեանըն պու Միտքիւնա տախս ազա-
օրտուղուըն զիքր իլէ, միւթէվէֆֆանըն Ինճիլի
հարաքէթէ նաղարէն իֆա էթտիլի հիւսնի խըս-
մէթի թարիֆ վէ անըն էօմրիւնտէն պիլիմ չը-

գարածազորը ֆախաէլի տէրպէրի թատաւ էյ-
լէտի: Պու խրոմէթտէ միւթէվէֆֆանըն էվլատ-
լարը վէ կիւվէյիլէրի հազըր խոլէր: Խուսուսա
Փրօֆ. Նէճիզեանը անյէրին արաւընտա կէօրմէք
պախսի մէսէրրէթ խոխ: — Ամէրիգան Պօրտ չիւ-
քէթիւնին 102նճի սէնէվի մէճիւսի Հոկտ. 10 — 13
տէ Միւվաքիտէ ագաւ ը իճթիմա էյլէմիշ տիր:
Անտէ Թիւրքիաստան Տօգ. Կրին, Մր. Մըգա-
լըմ, Մր. Ֆաուլ, Մր. Ուլիկէյթ, Մր. Հաու-
քէլ, Մր. Փէրի վէ Մր. Բիկզ հազըր պուլու-
նուպ նութգլար իրաա էյլէմիշէր տիր: Պօրաըն
պու սէնէքի իրասը 1,032,025 տօլար (234,550
լիր.) վէ մէսարիֆի 1,030,604 տօլար (234,000
լիր.) օլմուշ սըր: — Սէյլ սար իւլ ֆիւնուէնուտա
թահսիլ իլէ մէշլուլ օլան էրմէնիլէրին առէսի
պու սէնէ պիրի գըզ օլմագ իւզրէ 24է
պալիդ օլմուշ սըր: — Ժանաարմա զապիթան
մէքթէպինտէն պա շէհատէթնամէ նէշէթ էտէն
էֆէնտիլէր արաւընտա Տիգրան էֆ. Արաուէնի
(Ուրֆատան) Փրէվէզայա թային օլունմուշ սըր:
Մէզքիւր արնֆատ պուլունան տիկէր էրմէնի
էֆէնտիլէր աթիտէքիլէր տիրէր: — Պետրոս Մէր-
տինտան (Իսթանպուլ) Եանեայա, Յակոբ Տէ-
յիրմէնճեան (Տիւրքի) Պրուսայա, Ներսէս Փա-
փագեան (Իսթանպուլ) էտիրնէյէ թային օլուն-
մուշար սըր: — Համընտա Մր. Կարսնըր օդ-
լանլար խաաթիսինէ պիր տէ քիւշիւք կէճէլիլէր
տաիրէսի իլավէ էթմիշ տիր: Մէզքիւր տաիրէտէ
պու սէնէ 25 չայիրտ պուլունուպ պունլարտան
պէօլիւք գըմմըն մէսարիֆինի միւմաթիլէյ խա-
րիճտէն թէտարիւք էտիրօր: Մէքթէպտէ ճէման
93 թալէպէ պուլունուշօր:

Տ Ա Խ Ի Լ Ի

Սալի. — Սօն պիր գաշ կիւնլէրտէ տէվէրան
էաիպ խայլի մէսէրրէթի մուճիպ օլան Թարապ-
լուտուն կէրի պընմասը խապէրի թէհագըիւզ
էթմէմիշ տիր: Պու պապտէ Հարալլէ նէզարէ-
թինէ Թարապլուս ը Ղարպ գօմանտանլըլընտան
վարիտ օլան թէլէզրաֆտա կէշէն Փէնճէնպիւհ
կիւնիւ Օսմանլը գուվվա ի նիզամիյէ վէ կէօ-
նիւլիլէրիլլէ Թարապլուս շէրիւնէ իճրա էտիլէն
պիր պապընտա՝ հիւճիւմ էտէնլէրին՝ շէհր ճի-
վարընտա պուլունան խուրմալըզ արաւընտան
շէհրէ գասար կազլոշտըզլարը վէ տիւշմէնին
Սէյա Մըսրի վէ Հասի իսթիհքեամլարընը թախ-
լլիէ էթտիլի պիլաթիլիլի տիր: Թարաֆէյնին
մէճմու ի զայաթը մալիւմ տէյիլ տիր: — 24
սաաթտան պէրու Պէնկազիտէ շէաիտ պիր մու-
հարէպէ վուգու պուլունուշու իսթիլիպար օլուն-

մուշ իտէ տէ, մուֆասապ մալիւմաթ պընմա-
մըշ տըր: Թարապլուս ը Ղարպ ճիվարը քիւմի-
լէն թահքիւմ էտիլմիշ տիր: Շէհրին զարպընտա
պիր սաաթ մէսաֆէսինտէ իսթիհքեամլար ինչա
էտիլմիշ տիր: Պիր գաշ կիւն զարֆընտա Թա-
րապլուս ը Ղարպա վասըլ օլաճագ օլանլար տա
հիսապ էտիլէրէք կէրէք Թարապլուս ը Ղարպ
վէ կէրէք Պէնկազի հէվալիսինտէ Իթալիանըն
գուվվէ ի մէճմուէսի 100,000է պալիզ օլաճագ
իմիշ: — Ճէնէրալ Գանալէնին Հոկտ. 26տա
Բօմայա քէշիտէ էթտիլի պիր թէլէզրաֆտա,
մէզքիւր թարիլիսէ գասար վուգու պուլան մու-
հարէպէլէրտէ Իթալիան օրաուգուտան ճէման
13 գապիթ վէ 361 նէֆէր մագթուլ, 16՝ զա-
պիթ վէ 142 նէֆէր մէճրուհ պուլունուտուշու
պիլաթիլիլի տիր: Սանսօրա օլրատըլմագըրըն
Տէյի Թէշէդրաֆ զազէթտընա վարիտ օլան պիր
թէլէզրաֆտա Իթալիան ասաքիլիսինտէն չիմալլէ
գասար 3,000 գասար թէլէֆաթ պուլունուտուշու
զիքր օլունուշօր: Բօսուս վէ Հայֆա աչըզլա-
րընտա Իթալիան ֆիլօտու կէօրիւմիւշ տիր: —
Օսմանլը պանգասը, Տէօյէ Օրիսնիթ վէ Վինըր
պանգալարը Թարաֆընտան Հիլալ ը Անմէր ճէ-
միյէթինէ 500էր լիրա ինտա օլունմուշ սըր: —
Շամ մէպուսլարը Տախիլիյէ նազըրը իլէ կէօրիւ-
շիւպ Սիւրիա վիլայէթինին էնէմմիյէթի հաու-
պիլլէ, մէզքիւր վիլայէթէ՝ աշլալ ը մահալլիյէյէ
վագըֆ, մուզթէտիր վէ ումուր ը մալլիյէյէ ա-
կեահ մէմուրլարըն թայինին թալէպ էթմիշէր
վէ նազըր պէյ տախի պու խուսուսաա լազըմ
կէլէն մուամէլէյի իֆա էտէճէյնի վաս էյլէմիշ
տիր: Միւշարիլլէյ մէպուսլար՝ վիլայէթին ու-
մուրը նաֆիա վէ զրալիյէսինէ տաիր 11 մասու-
տէյի հալի պիր թագըրի իթա էթմիշէր տիր: —
Թիւրքիա — Պուլլարիսթան թիճարէթ գանու-
նամէսինին թանգիւմինճէ միւնաղիւնֆիլիյ օլան
պազը խուսուսաթըն հալլը իլլան Պուլլար տէյ-
կէլէր (մուրաթիսա) կազընտա շէհրիմիլլէ կէլէ-
ճէքիլէր տիր:

Չարշէնպիհ. — Մուհարէպէյէ տաիր եէնի
խապէր չըգմամըշ սըր: — Իմամ Եահեա՝ Եէ-
մէն իւզէրինտէքի միւստաֆիաթընտան ոարֆ ը
նազար էտէրէք Թարապլուստա Իթալիանլարա
գարը մուհարէպէ էթմէք իչին տէրհալ 100
պին Արապ թէաարիք վէ ինզար էթմէք իւզրէ
պիր իթիլաֆ իմզալամըշ տըր տէնիլիյօր: — Ա-
խիւրէն Մէշըզ նամըլա ինթիշար էթմէքտէ օլան
Թանգիւնաք զազէթտը՝ քէնտիլին սուրէթի
Իթաթիլի զայր ի գանուէնի պիր թարպտա վուգու

պուլմուշ օլուուլուուու վէ հէր նէ գոտար թէք-
րար ինթիշարընա լուխաթ վէրլմէմիշ իսէ տէ,
վէրլմէն գանուուուզ հիւքմիւ քէէլէմէքիւն
աուտ էթախլինի զիքր իլէ թէքարէն ինթիշար
էթմէյէ պաշլայըլ, Խաարէ ի էօրֆիյէ վէ Մահ-
մուտ Շէվքէթ փաշա ալէյլինտէ շէտիա մու-
խէզէլէրի հալի պէնուլէր նէշը էթմիշ տիր: —
Միւթէտլի հիւրիյէթիւէրվէրան ֆըրգասը ագտը
իծթիմա էտէրէք, ֆըրգանըն միւրէվվիծ ի էֆ-
քեարը օլուպ ինթիշարընա միւսաստէ իսթիհասլ
էտիլմէմիշ օլան մէղքիւր զաղէթանըն նէշրինտէն
տօրայը անըն միւսիր ի մէսուլու Լութֆի Ֆիքրի
պէյ հազգընտա պիր մուսամէլէ իֆասընա զըյամ
էտիլտիյի թագալիտէ ֆըրգանըն թուլթաճաղը
մէվգի խուսուսուենտա իծրա ի միւզաքէրաթ
էթմիշ տիր: Նէթիծէ ի միւզաքէրէտէ՝ Տիւլանը
հարպսա պու սուրէթլէ մուսամէլէ օլուուուլու
թագալիտէ ֆըրգանըն գանուու տալիւսինտէ
միւթթէֆիգէն չալըյմասը վէ իծապ էթտիյի
հալտէ փրօթէսթօ էտիլմէսի գարարկիր օլուու
տըր: Պուուու միւթէազըպ ֆըրգայա ինթիշար
իչիւն էհալի արասընտա հիւքմէթմա օլան ար-
զույա պինտէն շէհրիմիգտէ Սիրքէծի ճիւլարըն-
տա պիր գիլաթ թէէսիսի գարարլաշարըրմը տըր:
Մէղքիւր Թանգիւնաք զաղէթասը պալատէ իւն
էտիլմէն պէնուլէրի նէշը էթտիյի իչիւն վէ Արեւել
զաղէթասը զիհիլէրի գարըշարընա պիր պէնա
նէշը էթմիշ օլուուլու իչիւն թաթիլ էտիլմիշ
տիրէր:

Մեհլիսի Մեկուսան: Զըննը ինթիշարա-
րիանըրը մէպուսու թէվֆիգ էֆ. Իթալիանըն
Թարապուստա եէրի էհալտէն պազըրարընը
զուրշոււա սիգմիշ օլմասընտան պահպէ հիւ-
քիւմէթին պու պապտէ նէ ետիլտըրընա տալի
իլուսաթ թալէպ էթմիշ իսէ տէ, թագրիւր վէրմիշ
օլմասըրը իչիւն իծապէթ էտիլմէմիշ տիր: Թա-
րապուստ տիւլալի հազգընտա հիւքիւմէթին մէծ-
լիսէ մալիւմաթ վէրմէսի իչիւն թալէպի հալի
իքի թագրիւր օլուուուպ գոտուլ օլոււմը տըր:
Փանտարմալար իլէ մէմուրլինի Միւլքիյէ արա-
սընտաքի ալագանըն թալինի հազգընտաքի լա-
յիհա ի գանուուիյէ տալիլիյէ էնհիւմէնիլնէ կէճու-
տէրլիմիշ տիր: Պատէհու միւքէլէֆիյէթ ի սա-
քէրիյէ գանուուուըն միւզաքէրէսինէ կէչիւմիշ
տիր:

Փեհնշեհլիսի.— Թանգիւնաք զաղէթասը մաթ-
պասընտա փօլիպէր տուրմուշ օլարաք ինթիշար
էթմիշ օլան նուսիւլէրի միւսաստէրէ վէ թէվգի-
նէ մանի օլմուշ տըրլար: Մէղքիւր զաղէթանըն

միւսիր ի մէսուլու Տէրսիմ մէպուսու Լութֆի
Ֆիքրի պէյ՝ պու մուսամէլէնի խիլաթը գանուու
օլուուլուըն պիլ պէյան ըէսմէն փրօթէսթօ էլէ-
յիպ Տախիլիյէ հազըրը ալէյլինտէ զարար ու զի-
յանընըն թագմիւնի իչիւն իգումէ ի տալիս էթմիշ
տիր: Թանգիւնաք եէրինէ Մեհլիսի նէշը էտիլմէյէ
պաշլանմը տըր: — Մէպուսանտան էսատ փա-
շա՝ Մահմուտ Շէվքէթ փաշայը իսթիգան էթմէք
իչիւն 10 պէնտտէն իսարէթ պիր թագրիւր հա-
զըրլամը տըր: — Իթթիհատ վէ Թէրագըր ճէ-
միլէթի՝ սոն զօնկիւտէ իթթիսիւզ էթտիլի պիր
գարարա պինայէն եէնի պիր պէյանտամէ նէշը
էտիլա, անտէ քէնտիլին սիլասի պիր թէշքիլաթ
իսիլինի վէ ինթիշարալ իչլէրինէ նէգարէթ էթ-
մէյէ հազըր պուլուուուլու զիլքը էթմիշ
տիր: — Մէհլիսի ի Այան աղալըրընա թալին էտիլ-
միշ օլան մապէյնի Հիւմայուն պաշ քեաթիպի
իսիլտ Զիյա պէյ քիթապէթ ի մէղքիւրէտէն իս-
թիֆա էթմիշ տիր: — Մապէյնի Ֆարգ աթըպ-
պա թարաֆընտան մուսայէնէ էտիլմէթի Պրու-
սայա նէֆի էտիլմիշ տիր: — Թաթիլ էտիլմիշ
օլան Արեւել զաղէթասը եէրինէ «Լուսին» նէշը
օլուուուալա պաշլամը, վէ այնի կիւնտէ Լուսինին
տալիս նէշրի մէն էտիլմիշ տիր: — Հազըր փա-
շա գապինէսի ալէյլինտէքի իթհամաթը թահ-
գիլ վաղիֆէսիլի միւքէլէֆ պուլուսան հէյէթ
Բօմա սէֆիրի Մէյֆէտտին պէյի, վէ Թարապ-
ուս վալի վէքիլինի իսթիւմալ էթմիշ տիրէր:
Անյէր վէրաիլքէրի ճէվապտա իթալիանըն Թա-
րապուստ հազգընտաքի ինթիշարաթ վէ էմէլ-
լէրինի վաղթընտա հիւս էտիլա Տախիլիյէ հա-
զըրընա իթա ի մալիւմաթ էթմիշ իսթիլլէրինի
պէյան էթմիշ տիրէր:

Հանագուսար բուհանիլէր մէհլիսի Իսթանպուլ
Փաթրիլիյի իչիւն համգէտէր թէտարիք էթմէք
մազսէտիլլէ իծթիմա էթմիշ տիրէր: Օրմանեան
վէ Երեցեան Եպիսկոպոսարըն համգէտիլի իչիւն
խալլիւմա միւնագաշատան սօնրա, հէր աղանըն
վիճաանընըն սէվգիլաթընա կէօրէ ըէյ վէրմէյէ
մուխթար օլմասը գարարկիր օլմուշ, վէ Արշա-
րունի Յովհաննէս Եպիս. 22, Յովակիմեան
Եպիս. Յովհաննէս՝ 19, Դուրեան Արքեպ.
Եղիշ 16 վէ Դէորդ Եպիս. Երեցեան 11 ըէյ
գազանմը տըրլար:

Միւսիր ի մեուլ վէ սահիլալ ի ինթիլալ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՉՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱՍԸ
Տէրիսաստէթ, Զագուգըրլար, Յակոբեան խան